

Brassói Lapok

Előfizetési példány
Árusításba nem bocsátható!

XL. évfolyam
260 szám.

Főszerkesztő:
Szele Béla dr.

Hétfő

1934. évi november 12

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldre: A kézbesítő kézbesítési díjával és a pénzbeszedő inkasszó-díjával egyetemben 74 lej. Brassóban 70 lej. Ha az előfizető közvetlenül a kiadóhivatalnak fizet, az előfizetési díj 68 lej. — Postai kézbesítéssel és közvetlenül a kiadóhivatalnak fizetve, az előfizetési díj havonta 60 lej. — A külföldre: negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországon negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — HIRDETÉSEK díja hirdetési oldalon 3 lej, páros (bal) szövegdalton 6 lej, páratlan (jobb) szövegdalton 8 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Braşov, Str. Regele Carol 56-58. Telefonszámok kiadóhivatal 92., szerkesztőség 83.

„Az összes nemzetek egyesülése”

Ez is meglepő, hogy még léteznek az ilyen egyesületek, ezzel a névvel, mint ez az „All people's Association”, léteznek és működnek még, fiókokkal és küldetéssel. S az már egyenesen elcsodálkozató, hogy ezen egyesület rendezésében egy házaspár járja a fővárosokat. Ez a házaspár a házastársi együttélés harmadik esztendejét William Shakespeare-nek áldozta. Igaz, hogy ez a házaspár angol s igaz, hogy a férj sir, sőt sir Archibald Flower — micsoda név, mintha Oscar Wilde száján szaladt volna ki.

Nem könyvmolyok, akiket az érdeklődés közös tárgya a könyvtárból egyszer véletlenül a pap elé vitt s délután már el is felelték, hogy délelőtt a papnál voltak. Csak angolok, ami más szóval azt jelenti, hogy nem tudjuk megérteni őket — vagy talán itt Középeurópában meg lehet érteni ezt a sir Archibaldot, aki harmincötévi házasság után egy beszél Shakespeare-ről, mint egy harmincnégy éves ifjú zseniről? Sir Flower és Lady Flower ugyanis úgy beszélnek a nagy Williamról, mintha az ő gyerekük lenne, akit gondoznia kell, vigyázni kell rá, karrierjét és dicsőségét ápolni, népszerűsíteni minden népek között.

Az élete — ez természetesen, hiszen elvégre is az ő gyermekük, vagy mi — nyitott könyv előttük, ugyszólván minden napjáról be tudnak számolni, de, mint ahogy ez lenni szokott, ez inkább az asszony, az anya részortja, ő mutogatja a fényképeket is, csak kissé nagyítva, vászonra vetített diaposzitivéken; egészen ismeretlen részleteket, apróságokat és kedves titkokat tud erről az életről, egy zseni életéről. A főbbit már a férj, az apa mondja el, ő jellemzi nagyságát, zsenijét, drámáit s szerényen hozzáteszi, hogy a Hamletet például legalább százszor látta színpadon és bárhol, bármilyen nyelven százegyszer is megpillantaná a bus dán királyfit, akkor is pontosan tudná minden percben, hogy a színész mit beszél éppen. Majdnem tulzás, ahogy ez a házaspár el van ragadtatva gyerekétől és műveitől.

Azaz, hogy tulzás az egész. Tulzás, hogy ma még vannak emberek, akik Shakespeare iránt érdeklődnek, s tulzás, hogy ma még vannak egyesületek, amelyek el nevezik magukat „All people's Association”. Mert minek áltatni magukat? Shakespeare-rel, meg minden nemzetek egyesülésének eszméjével együtt s végül ezt tudomásul: érdeklődünk más iránt, vagy legjobban, ha nem is érdeklődünk. Le kell vonni a következtetéseket.

A tömeg fellázadt s az irástudók, a Julien Benda által felelősségrevont irástudók kénytelenek elárulni a gondolatot, a Művészetet, akár akarják, akár nem. Történelmi időkét élünk valóban, amelyek azonban a majdani történetíró negatív előjellel fog ellátni s az ilyen időknek nem az irodalom s nem a művészet, nem a kultúra szokott a főismerve lenni. A régi történetírás, amely tulajdonom részben — legalább is az iskolákban — ma divik, főképp eszták, háborúkat, dátumai s királyok, császárok uralkodásának idejét jegyezte fel, az ember kultúra történetéről csak egészen felületesen értesítve bennünket; ez utóbbi máshonnan kellett beszerezniünk. Rövid néhány tíz esztendeje a gazdasági és kulturális erők fejlődésén keresztül magyar történetét, azonban a mai történetírók olyanok, hogy jövőre ismertetőjük kénytelen lesz a régi történetírási módszerhez visszatérni. Megint

Jorga rendőrrel és katonaleggyverrel szándékszik lehüteni az esetleges nemzeti kormány ellen izgató politikusokat

Ugy a kormánypárt, mint az ellenzék megoszolva vonul fel a parlamenti küzdőtérré

Egységesen áll Maniu mögött Erdély a Skoda-ügyben

Bukarest, november 11.

Csüörtökön megnyílik a parlament, hétfőn pedig összeül a Skoda-bizottság, hogy megvitassa a főelőadó jelentését. Ez a két esemény áll ma a belpolitikai problémák homlokterében s amilyen gyors iramban közeledik a pártok köztéppel elköszített és megszervezett felvonulásának határéje, olyan mértékben élénkül meg a belpolitikai élet érverése is.

Apróbb összecsapásoktól eltekintve ma még az egész vonalon nyugalom lehet tapasztalni. Hogy mi lesz holnap, erre a kérdésre talán még azok sem tudnának válaszolni, akiknek módjukban van a belpolitikai hadszínteret annak minden zövevényében ismerni. Ellenzéki körökben nagy viharokat várnak, de hogy ezek

a viharok milyen méreteket fognak öltetni, arról még korai volna jóslásokba bocsátkozni.

GYORSFÉNYKÉP A PÁRTOK HADÁLLÁSÁIRÓL

Ha egy pillantást vetünk a pártok hadállásainak térképére, igen érdekes dolgokat állapíthatunk meg. Egyfelől az egész ellenzék — Jorgát kivéve — támadásra készül a kormány ellen, a részint gazdasági, részint pedig politikai vonatkozású rendelettörvények miatt. A tisztviselőbocsátások és az új behozatali rendszer kérdésében például teljes az összhang az ellenzéki pártok között. Egységes frontra van tehát kilátás, amellyel szemben nehéz helyzete lesz a kormánynak és összpontosítania kell minden erejét, hogy a támadásokat sikeresen kivéd-

hesse. Másfelől itt a Skoda-ügy és annak kamarai és szenátusi vitája mely a parlamenti erők más átcsoportosulását fogja előidézni.

Nemzeti-parasztpárti körökben ugyan is számolnak azzal az eshetőséggel, hogy a pártok egyedül kell felvenni a harcot a kormány és a többi ellenzéki pártok együttes rohama ellen.

A harmadik tényező, mely döntő sulyal játszhatik közre a politikai helyzet későbbi kialakulásánál: a kormánypárt belső nehézségei. Ne feledjük ugyanis, hogy Vajda bukását annak idején elsősorban azok a családi perpatvarok idézték elő, melyek lehetetlenné tették, hogy a nemzeti-parasztpárti kormány döntő alkalmakkor egységesen és kellő sulyal léphessen fel.

A kormánypárt három frakciója

A liberális párt kebelében jelenleg három csoport fejt ki tevékenységet. Baloldalon a H-csoportot találjuk, mely a liberalizmus megújodását hangoztatja és szívvel-leléssel támogatja a miniszterelnököt ezirányú munkájában, középen áll a „szabad vélemények” csoportja, jobboldalon pedig a bratianista „saját erőnk-ből” nevű alakulatot fedezhetjük fel, konzervatív, sőt reakciós jelszavaival, melynek tagjai kizárólag Bratianu Dinu bizalmas híveinek sorából kerülnek ki. Ez az utóbbi csoport csak most néhány napja alakult és abból az idegességből, ahogyan megszűlését a kormánypárt balszárnyán álló tényezők fogadták, újabb belső bonyodalmakra lehet következtetni. Bratianu hívei ugyan hangoztatják, hogy minden pillanatban készek abahagyni tevékenységüket, ha a párt vezetősége feloszlatja a H-csoportot. Nem valószínű azonban, hogy Tatarescu bele-megy ebbe a megoldásba,

mely az alakulat vezetőinek és egyben saját személyének is háttérbeszorulását jelentené.

Viszont, ha ez a helyzet tovább is megmarad, úgy el lehetünk készülve arra, hogy a parlamentben a kormánypárt megoszolva jelentkezik a küzdőtéren, sőt az az eshetőség is előállhat, hogy többségi oldalról intézzenek támadást a kormány ellen s ez bizonyára nem fogja elősegíteni Tatarescu pozíciójának a megszilárdulását.

csak háborukat, gyilkosságokat, tömeg-tébolyt és egyéb negatív előjeli dolgokat fog feljegyezni, a kultúra fejlődésén keresztül meg sem fog lehetni közelíteni a mai időkét. Legfeljebb a kultúra hanyatlásának kitapogatásával némi magyarázatot fog majd találni arra az örületre, amely a huszadik század első felében elkapta az európai embert.

A kultúra hordozóinak számai és ezrei

A nemzeti-parasztpárt „váltogazdálkodást” emleget

Nemzeti-parasztpárti oldalon nagy készülődéseket lehet tapasztalni. A belső konfliktusok ügye az elnöki tanács ismert döntése következtében lekerült napirendről, most Mihalache visszatérését várják, akinek jelenléte minden bizonytalannal növelni fogja a párthívek önbizalmát a parlamenti harcok kimenetelét illetően.

Vajda Sándor kolozsvári kijelentése, hogy ő csak Maniu helyettesének tekint magat, nagyban hozzájárul a két frakció közötti ellentétek elsimulásához.

Megállapítható, hogy Erdély egységesen áll Maniu mögött a Skoda-ügyben. A volt miniszterelnök fegyverkezési politikájával úgy Mihalache, mint Vajda teljesen azonosítja magát, sőt odáig mennek, hogy a szankciókat azok részére követelik, akik minden komoly ok nélkül felfüggesztették a rendelést.

Jorga és Bratianu György a belpolitikai helyzetéről

Dacára a nagy pártok határozottan kifejezett ellenkezésének, a nemzeti kormány gondolata még mindig kísért. Az ugynevezett kis pártokban számolnak azzal az eshetőséggel, hogy a kormány távozásával egy koncentrációs kabinet veszi át az ügyek irányítását. Sürűn emlegetik Jorga Miklós nevét, akinek kormányában helyet foglalna Bratianu György, Junian, Goga, sőt Argetoianu

A párt vezetősége még ebben az évben összehívja az országos kongresszust, a melyet nagy népi felvonulás követne. — Ezzel a nemzeti-parasztpárt erejének érintetlenségét szándékozik kifejezésre juttatni és egyben igényét is bejelentene a jövő kormányzásra. Erre vall Lupu tegnap tartott plojeşti beszéde is. A parasztpárt egykori elnöke ugyanis kijelentette, hogy

a politikai váltogazdálkodás híve. A liberálisok után következő kormány nem lehet más, mint a nemzeti-parasztpárté.

Hangoztatta, hogy véget kell vetni a gyorsan váltakozó kormányok rendszerének. Lehetetlen állapot, hogy egy kormány még jóformán meg se alkotta programját, máris távoznia kell. A nemzeti kormány terve ellen is tiltakozott. Ezt a megoldást csak azok a pártok szorgalmazzák, amelyek mögött nem állanak tömegek.

is. Jorgától egyébként ma nyilatkozat jelent meg az Adevărulban. A volt miniszterelnök kijelenti, hogy nemzeti kormánynak csak akkor van létjogosultsága, ha azt tényleg nemzeti érdekek kívánják.

A miniszteri tárcák elosztása azonban a pártok között nem lehet vásár tárgya. A királynak kell kiválogatni a megfelelő embereket, bármilyen párt-

érezni. És ekkor jött egy ilyen sir Archibald és a zseniális Williamról beszél, Lady Flower pedig képeket mutogat róla. Az embernek megkegyelmezik a szíve a kacagástól; lehet azonban, hogy nem is a kacagástól, hanem attól, amitől a szív néha meg szokott hasadni. ha eszünkbe juttatnak valamit, ami menthetetlenül mindörökké elveszett.

Tessék kívágni s eltenni!

6. sz. SZELVÉNY

a B. L. novemberi
regény-ajándékára.

1-15-ig sorszámmal ellátott 15 db novemberi szelvény és 4 lej befizetése ellenében a B. L. minden példányvásárlója megkapja a B. L. ajándékregénytárának 1934 novemberi kötetét. — A szelvények és a 4 lej beszedéséhez **Bukarestben**: a B. L. kiadóhivatalában (Calea Moșilor 59), vagy a főbizományosnál („Cosmopolis”, Calea Griviței 10) **Brassóban**: a B. L. kiadóhivatalában **mindenütt máshol**: a helyi bizományosnál. — Előfizetőknek nem kell a szelvényeket gyűjtenie, a 4 lejt befizetik az előfizetési díjjal egyidejűleg, a könyvet ugyanolyan uton kapják meg, mint az újságot.

ha is tartozzanak azok s neki kell jóváhagyni a kormányzati programot. A komoly közvélemény bizonyára megnyugvással fogadná ezt a megoldást. Az utcai tüntetéseket elintézné a rendőrség, a nagy izgatásokat pedig lehűtené a katonafegyver.

Ami a tisztviselőkérdés megoldását illeti, Jorga azon az állásponton van, hogy az ország pénzügyi helyzete gyökeres átszervezést kíván. Nem híve azonban a tömeges elbocsátásoknak.

Meg kell állapítani mindegyik állami tisztviselő vagyoni helyzetét, s a tehetősebbek járandóságainak egy részét állampapírokkal folyósítani.

A fizetések megállapításánál tekintettel kell lenni a köztisztviselő családi körülményeire is. Szükséges volna, hogy a családos hivatalnokokat minden téren előnyben részesítsék. Akinek nem tetszene ez a megoldás, azonnal kiléphet az illető közhivatal kötelékéből.

Bratiannu György nyilatkozatát is közli a lap. Az ifjuleliberálisok vezére úgy találja, hogy a jelenlegi rendszer a diktatúra és a parlamentarizmus között foglal helyet. A kormány kihívását — mondja — pártja nem hagyja válasz nélkül.

Fontos dekrétumokat irt alá az uralkodó

A hadseregfelügyelő tábornokok Angelescu hadügyminiszter elnöklete alatt ülést tartottak, amelyen véglegesen döntöttek a belföldi kölcsönből a hadseregnek juttatott összegek felhasználása tekintetében.

A Curéntul szerint az uralkodó aláírta a számviteli törvény módosításáról szóló királyi dekrétumot, mely a hadügy-, muníciós és légügyi minisztériumokat kivonja a törvényben megállapított formák teljesítése alól. Ugyancsak jóváhagyta azt a dekrétumot is, mely a hadsereg felszerelésére vonatkozó költségvetési és más alapok felhasználásáról intézkedik.

Ismét bankbotrány Párisban

Két testvér-bankár 200 millió csalást követett el

Páris, november 11.

Még el sem ültek a Staviski-ügy hullámai a most újabb nagy bankbotrány foglalkoztatja a francia sajtót és közvéleményt.

A párisi ügyészség eljárását indított a Société Spéciale Financière nevű pénzintézet két igazgatója, Lévy Károly és József ellen azért, mert az általuk vezetett bank mérlegében százmillió franknyi hiány mutatkozott. Az ügyészség szerint a bank vezetősége több mint 200 millió frankra rugó összeggel csapta be és károsította meg ügyfeleit.

Külön szenzációja az ügynek, hogy a pénzintézet igazgatójának elnöke nem más, mint Dumesnil ellentengernagy.

Az ügyészség utasítására a rendőrség letartóztatta a két Lévy-fivért, akik ellen család miatt emelnek vádat. Nem tartják lehetetlennek, hogy a dolog éppolyan botrányra terebélyesedik, mint annak idején Madame Hanau-ügye, vagy újabb a Staviski-ügy.

Megérkezett az első szovjet-távirat

Tighina, november 11

Tighinába ma megérkezett az első Szovjetországból küldött távirat, amelyet Lengyelország közvetített.

Kedvezően fogadták a Flandin-kormányt,

mert egyelőre levette a napirendről az alkotmánymódosítást s ehelyett a gazdasági válsággal törődik

Páris, november 11.

A Flandin-kormány tegnap délután 5 órai kezdettel megtartotta első minisztertanácsát, amelyen a kormány munkaprogramját tárgyalta meg.

Megbizható értesülés szerint Flandin miniszterelnök elhatározta, hogy mindenekelőtt megszavaztatja a parlamenttel a jövőévi rendes költségvetést és így eláll a költségvetési pótmeghatalmazás igénylésétől. Ezután a kormány több javaslatot terjeszt elő a gazdasági válság leküzdésére. Az alkotmánymódosítást a kormány csak később, minden valószínűség szerint csupán februárban tűzi napirendre s akkor is olyan formában, hogy azt a kormánytöbbség magáévá tehesse.

Flandin eltekint a Doumergue-féle javaslatnak attól a pontjától, amely szerint a miniszterelnök a szenátus hozzájárulása nélkül is feloszlathatta volna a képviselőházat.

Az új kormányt egyébként általában úgy a közvélemény, mint a parlament kedvezően fogadta.

A szenátorok pártállásra való tekintet nélkül hajlandók támogatni a kormányt. A képviselőházban a radikálisok velevannak, sőt a szocialisták is értésére adták, hogy tartózkodásukat, ami egyelőre egyértelmű a jóakaratu semlegességgel, kedvezően felhasználhatja. Ilyenformán a Flandin-kormány keddi bemutatkozása alkalmával bizonyára csak igen kevés ellenkezéssel fog találkozni.

MÉG EGY „FIATAL” MINISZTERELNÖK

Pierre Étienne Flandin, az új francia kormány elnöke, a fiatal miniszterelnökök kategóriájába tartozik, amennyiben csak 45 éves. A háború előtt Millerand magántitkára volt és 1914-ben választották meg először képviselőnek alig 25 éves korában. A háború alatt, 1917-ben a légügyi hivatal igazgatója lett, majd Millerand kormányában légügyi államtitkár. A háború után 1924 júniusában lett kereskedelmi miniszter és ugyanezt a tisztséget kapta Tardieu 1929 és 1930-beli kormányában is. A Laval-kormányban pénzügyminiszter volt.

A Dreptatea szenzációs le'eplezése

Fegyencből szatmári alpolgármester?

Bukarest, november 11

A nemzeti-parasztpárt Dreptatea című hivatalos lapjában a következő nem mindennapi érdekességű közleményt találjuk:

„A vacaresti fogházból nemrég kiengették egy közönséges bűnözőt, akit betöréses lopásért 3 havi fogházra ítélték és itt töltötte le büntetését. Most azt halljuk, hogy az illető... Szatmáron új-

ből elfoglalta alpolgármesteri állását, a hová a párt uralomrajövelekor nevezte ki a kormányt.

„Megkérdezzük: tudja-e a belügyminiszter ur, hogy kiről van szó és ha igen, meghagyja-e továbbra is állásában ezt a diszpéldányt?”

Ismételjük, a közleményt szövegszerűen a Dreptateából fordítottuk. Ővé a felelősség és a hatóság a kötelesség tisztázni, hogy igazat írt-e?

A kereskedelmi miniszter rendeletet adott ki az árak ellenőrzéséről

Újabb gazdasági tárgyalások kezdődnek Románia és Németország között

Bukarest, november 11.

Manolescu-Strunga kereskedelmi miniszter ma kijelentette az újságíróknak, hogy az új külkereskedelmi rendszer egyetlen célja: biztosítani a Banca Națională részére a 4 milliárd lejt kitevő évi devizamennyiséget. Jelenleg csak árpakivitelről lehet szó, melyet Németország vesz fel. Ami a többi gabonaméretet illeti, mintegy 100 ezer vagon kukorica áll rendelkezésre, melynek kivitele még alig kezdődött meg. Közölte a miniszter, hogy telefonbeszélgetést folytatott a német jegybank kormányzójával és megállapod-

tak abban, hogy Románia és Németország újabb tárgyalásokat kezdjenek gazdasági kapcsolataik végleges rendezése érdekében.

A román delegáció Manolescu-Strunga vezetésével november 15-én indul Berlinbe.

A kereskedelmi miniszter ma rendeletet adott ki, melyben utasítja az illetékes közegeket, hogy az árak emelkedését kíséreljék figyelemmel és szükség esetén szigorúan alkalmazzák az árdrugítási törvényt.

Knox sürgeti a saarvidéki rendőrség megerősítését

A nagyipar kényszeríti Hitlert a Szovjethez való közeledésre

Genf, november 11.

A Havas-ügynökség értesülése szerint a Saarvidék kormányzóbizottsága eljuttatta a Népszövetséghez a Német Front önkéntes munkaszolgálatának a tevékenységéről szóló jelentését, amely összefoglalja mindazokat az adatokat, amelyeket a saarvidéki rohamos csapatok székelyein tartott házkutatások során elkobzott iratanyagban találtak. A jelentés kimutaja, hogy a Német Front milyen erős nyomást gyakorol a Saarvidék lakosságára.

Knox, a saarvidéki kormányzóbizottság elnöke, kérte a Rómában most üléső népszövetségi Saar-bizottságtól a saarvidéki nemzetközi rendőrség megerősítését.

NÉMETORSZÁG KÉSZ ELTÖRÖLNI AZ AUSZTRIÁRA NÉZVE ÉLETBELÉPTETETT EZER MÁRKÁS ILLETÉKET

Papen bécsi német követ tegnap este teát adott az angol és amerikai lapudó-

sítóknak és a hozzáintézett kérdésekre válaszolva kijelentette, hogy bizik az osztrák-német kérdés rendezésében. Reméli, hogy a két ország között a rendes kapcsolatok nemsokára helyreállnak. A birodalmi kormány bármikor felfüggeszti az ezermárkás beutazási illetéket, mi-helyt ezt Ausztria kéri.

A londoni Times szerint Németország azért akar kibékülni Ausztriával, mert azt reméli, hogy ha megnyeri az osztrák katolikuságot, akkor kedvezőbbre hangolhatja a saarvidéki katolikusokat is.

MIÉRT KÖZELEDIK HITLER A SZOVJETHEZ?

Prágai jelentés szerint moszkvai vezetőikörökben nagy figyelemmel kísérik Hitler közeledési törekvéseit. Amint ismeretes, a Führer kétórás kihallgatáson fogadta Suritz berlini szovjetkötvetet s kijelentette neki, hogy új alapon szeretné rendezni a Szovjetszövetséggel való gazdasági kapcsolatokat és egyben politi-

kaikail is közeledést óhajtt. Hitlert az indította erre az elhatározásra, hogy a német ipar panaszokba mutatott rá a Szovjetszövetségbe való kivitel katasztrófális visszaesésére.

A Hitler-kormány most nemcsak a saját tiltotta meg a Szovjetszövetség támogatását, hanem állítólag azt is elhatározta, hogy Thälmann kommunista vezérpörét elhalasztja, mert ezzel is kedvezni akar a szovjetkörök hangulatának.

Éhségstrájk a csernovici fogházban

Csernovic, november 11

A csernovici fogházban elhelyezett foglyok közül mintegy 36-on éhségstrájkba léptek. Azt kívánják, hogy ügyeiket az esküdtészek még ebben az évben tárgyalja le és ne halasszák a jövő év februárjára, amikor tudvalevőleg az új esküdtészeki ülészek megkezdődik. Az igazságügyminiszter, akinek jelentést tettek az esetről, elrendelte, hogy az ügyet sürgősen vizsgálják ki és a lehetőség szerint orvosolják a foglyok panasztát.

A belügyminisztérium ragaszkodik a törvényhez

Szatmár, november 11.

Annak idején a szatmári magyar polgárság körében kínos feltűnést keltett, hogy a városi tanács eltávolította a Kosuth-parkból Kiss Gedeonak, a város volt kiváló polgárának a szobrát. A műemléket a városháza pincéjében helyezték el s a hivatalos hatóságok csakhamar meg is feledkeztek volna róla, ha közben nem érkezik Hegyemegi Kiss Pál magyarországi képviselőtől egy levél. A levelet Hegyemegi Kiss Pál román nyelven írta s azt kérte benne, hogy a városi tanács adja ki neki nagyatyja szobrát, hadd gondoskodjék róla ő, hiszen elvégre családja történetének is becses emléket látja benne.

A városi tanácsot meghatotta az a tény, hogy a magyarországi képviselő román nyelven fordult hozzá s hozott is határozatot az ügyben. A maga részéről hozzájárult az emlék kiadásához, szükségeseknek tartotta azonban megkeresni a belügyminisztériumot is, mert az érvényben levő törvények szerint műemlékek csak minisztériumi jóváhagyással adhatók ki.

Azóta a kérdés elintézés alatt állott. Most aztán megérkezett a tanácsosok a belügyminisztériumi válasz. Érdekes válasza. A belügyminisztérium ragaszkodik a törvényhez, megsemmisíti a városi tanács határozatát s utasítja a városi vezetőséget, hogy őrizze meg gondosan a műemléket.

A minisztériumi utasítás nem tartalmaz pontos utasításokat arra, hogy mit ért a gondos megőrzés alatt. Így aztán a szatmári városi tanácsnak könnyű dolga van. Kiss Gedeon szobrát meg lehet gondosan őrizni a pincében is, ahol lehetleg kevesebben látják.

400 év óta harmadszor ült össze a magyar evangélikusok zsinati közgyűlése

Budapest, november 11.

Szombaton délelőtt kezdődött meg nagy ünnepléssel a magyar evangélikusok zsinati közgyűlése. Érdekes, hogy a magyar evangélikus egyháznak ez a legfelsőbb szerve 400 év óta most ült össze harmadszor.

Rádiumot kap a kolozsvári rákkutató intézet

Bukarest, november 11

Az egészségügyi minisztérium 155 milligramm rádiumot kapott Csehszlovákiából. A rádiumot Kolozsvárra szállítják és az ottani rákkutató intézetben fogják felhasználni.

Kivégezték a pelérdi rablógyilkost

Pécs, november 11.

Bognár Györgyöt, a pelérdi kétszeres rablógyilkost, szombaton reggel 7 órakor a pécsi törvényszéki fogház udvarán felakasztották.

A halálraítelt nemcsak, hogy nyugodtan, hanem szinte kedélyesen ment a bitó alá. Szókat szórta „jó reggelt” kívánt feyőreinek, majd az udvaron a bírának is. Halálos ítéletét közömbös arccal hallgatta végig s bámulatreméltó lelki nyugalommal bízta rá magát a püribékre és a hóhéra.

A törvényszéki orvos 7 óra 15 perckor megállapította és jelentette, hogy Bognár István kiszenvedett.

Még egy miniszteri érte- kezet az államgépezet egyszerűsítése érdekében

Bukarest, november 11.

Szombaton délután a miniszterelnökségen miniszteri értekezet volt, amelyen a kormány valamennyi Bukarestben levő tagja részt vett. Dimitriu volt miniszter az államgépezet egyszerűsítéséről szóló javaslat kidolgozására kiküldött bizottság elnöke részletes beszámolót tartott, majd véglegesen megszövegezték az erre vonatkozó rendelettervezetet, amelyet a legközelebbi minisztertanács elé terjesztenek jóváhagyás végett.

Az akadémiához kerülnek a memorandum-per iratai

Bukarest, november 11

A román tudományos akadémia Angelescu közoktatásiügyi minisztert diszúlést keretében ünnepelte, amelyen megjelent Slavescu pénzügyminiszter is. Slavescu bejelentette, hogy a kormány a belföldi költségből 100 millió lejt juttat az akadémia székházának felépítésére.

Rendszerváltozás van küzöbön Jugoszláviában

Belgrád, november 11

Politikai körökben arról beszélnek, hogy a régenstanács Sándor király tragikus halála miatt elrendelt hathetes mély udvari gyász leteltével, azaz november 21-ike után rögtön megkezdik az általános tárgyalásokat a jugoszláv belpolitikai helyzet gyökeres megváltoztatására. Ezekre a tárgyalásokra meghívják azokat a politikásokat is, akik a diktatúra kikiáltása előtt jelentősebb szerepet játszottak a belpolitikai életben. Állítólag szó van arról, hogy újból megengedik a régi politikai pártok szabad működését.

A horvát nép vezető politikusi és közeleti kiválóságai — amint egyes körökben tudni vélik — emlékiratot intéztek a régenstanácshoz s abban kérték az 1929 előtti alkotmányos szabadságjogok visszaállítását és a horvát politikai elrendelés közkegyelemben való részvételét. Szerintük ez az előfeltétel a horvát-szerb megbékélésnek és együttműködésnek.

Már a tanukihallgatások folyznak a Matuska-ügyben

Matuska Gabriella szeretné, ha őt is kihallgatnák

Budapest, november 11.

A Matuska-per tárgyalását pénteken a késő esti órákban is folytatta a törvényszék. Matuska bécsi vallomását ismertették részletesen. A vádlott figyelme hallgatta végig a vallomásról felvett jegyzőkönyv magyar fordítását, aztán önérzetesen állapította meg:

— Az én beszédem sokkal szebb volt. A fordítás nagyon rossz.

Azután több Matuska-levellet olvasnak fel. Az egyikben azt kéri bécsi védőitől, hogy

pereljék be azokat az ujságokat, amelyek feleségét támadják.

Egy másik levelben, amelyet feleségéhez intézett, ezeket írta: „Engem meg fognak büntetni, de később szobrot emelnek”. Védőihez írt másik levelében azt kéri, hogy adjanak engedélyt neki három filmszenárium és egy könyv megírására. Azt is kéri, hogy a biatorbágyi menhelyen tárgyalását is Bécsben tartsák meg, hogy az egész világ felfigyelhesen.

AZ ELNÖK KÉRDÉSEKET TESZ FEL, MATUSKA KÉSZSÉGESEN VALASZOL

Kiderül a válaszokból, hogy Matuska az ateizmusról (istentelenség) akart könyvet írni. Márton elnök és a vádlott között vita fejlődik a predestináció (előve elrendeltetés) körül, majd egy újabb Matuska levél kerül elő. Abban a biatorbágyi rém arra kér egy céget, küldjön ventilátort a feleségének, hogy annak segítségével a könnyeit felszáríthassa.

Végül azt a levelét olvassák fel, amelyet letartóztatása után írt a magyar földművelésügyi minisztériumnak. Ebben a levelben Matuska egy turbina-szabadalmat ajánl fel a magyar kormánynak.

Márton elnök ezután zárt tárgyaláson folytatja Matuska kihallgatását.

Szombaton reggel 9 órakor kezdődött meg a Matuska-per főtárgyalásának hatodik napja. Márton tanácselnök ismét a vallomási jegyzőkönyveket ismerteti. Matuska közben megjegyzéseket tesz, mire Márton elnök megállapítja, hogy Matuskának igen jó az emlékezőtehetsége.

Matuska: Leó nem mindig kísértett. Elnök: Maga Váradi Sándor bíró urban is felismerni vélte Leót?

Matuska erre a kérdésre már nem felel. Néhány lényegtelen kérdés és felelet után Márton tanácselnök kihirdeti, hogy Matuska Szilveszter kihallgatását befejezte és elrendeli a tanuk kihallgatását.

Az első tanu Kis Kálmán egri gépüzemi főkönyvelő. Elmondja, hogy Matuskát már 30 év óta ismeri s vele együtt járt iskolába a kalocsai érseki főgimnáziumba.

Matuska csak most ismeri meg hajdani osztálytársát és boldogan integet feléje, de Márton elnök szigorúan rászól:

— Maradjon nyugodtan, ne integessen.

Kis Kálmán a következőkben elmondja, hogy diákkorában jó barátságban volt Matuskával és sokat voltak egymás társaságában. Matuska már egészen fiatal diák korában többször elmondta, hogy véleménye szerint nincsen szebb és nagyszerűbb dolog, mint fellobbantani egy vonatot és végignézni, amint az áldozatok kétségbeesetten sírnak és jajveszkelnek.

Elnök: Nem szükséges, hogy ennyire szívesen mondja el diákkori emlékeit.

Kis: Ez csak azért van, elnök ur, mert nagyon határozottan él az emlékezetemben Matuskának ez a kijelentése.

A következő tanu Köszegi János honvédtisztviselő, a következőket mondja: Matuskát csak futólag és külsőségekben ismertem és annak a lelke mindig zárt könyv maradt előttem.

A védelem képviselői most azt indítványozták, hogy a bíróság rendelje el Matuska leányának kihallgatását. Az ügyész nem ellenzi a védelem indítványát, csak azt jegyzi meg, hogy ennek a kihallgatásnak semmi értelmét nem látja. A bíróság rövid tanácskozás után egyelőre függőben tartja ezt a kérdést.

Néhány egészen lényegtelen tanuvallomás elhangzása után Gál Ödön kalocsai főgimnáziumi tanár áll a bírói emelvény elé és elmondja, hogy Matuska neki tanítványa volt. Matuska nagyon tehetséges diáknak látszott, de magaviselete egyáltalán nem volt példátadó. Gyakran járt kocsmákba és éjszakai mulatóhelyekre, ahol pedig diákembernek semmi keresnivalója nem volt.

A következő tanu, Mindák Béla, arra emlékezik vissza, hogy Matuska Szilveszter mindig a feketeszemű néket szerette. Vallomásában Matuskának néhány kirívó eltövelődését is

megemlíti.

Amíg a tárgyalóteremben a kihallgatások folynak, meghatározó jelenet játszódott le a budapesti törvényszék folyosóján. Az ott tartózkodó kíváncsiak között feltűnt egy gyászruhás, feketefejkendő asszony, aki szitkokat és átkokat szórt Matuska Szilveszterre. Az elkeseredett asszony, valószínűleg valamelyik biatorbágyi áldozatnak volt a hozzátartozója.

Közelében, idősebb férfi kíséretében, ott tartózkodott egy fiatal gyermekleányka, aki a Matuskára zuhogó szitkok és átkok hallatára keservesen sírvakadt. Kiderült, hogy a síró leányka nem más, mint Matuska Szilveszter 14 éves leánya, Matuska Gabriella. Az átkozódó asszonyt felvilágosították erről és ő azonnal elhallgatott, sőt szégyenkezve jelentette ki:

— Ha tudtam volna, hogy itt áll a közelben

Matuska lánya interjút ad

A Matuska-per délutáni tárgyalása során az újságírók alkalmat találtak arra, hogy beszéljessenek a vádlott leányával, Matuska Gabriellával. Arra a kérdésre, hogy szeretné-e, ha kihallgatnák, így felelt:

— Nagyon szeretném, ha a bíró bácsik engem is kihallgatnának. Elbeszéltem apám régi életét és akkor tudom, hogy másképpen gondolkodnának róla. Régebben nagyon boldogan éltünk apámmal, csak az utóbbi időben változott meg. Most beteg, akit nem is szabad elítélni. Én szeretem és nem itélem el őt.

— Mi szeretne lenni — kérdezték tőle az újságírók?

— Az emberek szolgálatára szeretnék állni, mondotta a leányka. Apólónó, orvos, vagy valami hasonló foglalkozást szeretnék.

A délutáni tárgyaláson egyébként

Matuska leánya, dehogyan is szótam volna egy szót is. Hiszen én nem akarom bántani ezt a szerencsétlen leánykát. Ugy szeretném megvilágosítani.

Azonnal elietett a büffébe és onnan egy doboz csokoládéval tért vissza, de már elkésett, mert Matuska leányát, Márton tanácselnök intézkedésére, bekísérték a tárgyalóteremmel szomszédos szobába. Matuska leánya azért jelent meg a budapesti törvényszéken, mert meg akarta kérni a tanácselnököt, hogy engedélyezzen néhány perces beszélgetést édesapjával. Egyébként a tárgyalás során maguk a védők is indítványozták, hogy Matuska Gabriellát a bíróság hallgassa ki.

Matuska leánya jelenleg doktor Dér Akos dunahorvati körorvosnál van, aki neki nagybátyja és miután Matuska letartóztatása után örökbe is fogadta, egyben mostohaapja is.

folytatták a tanuk kihallgatását. Osvar Béla csongrádi földbirtokos, Matuska forradalom utáni szerepléséről tesz vallomást. Nem tud arról, hogy Matuska karhatalmi századot vezetett volna, inkább úgy ismerte, mint kiváló üzletembert, aki keresetéből 120 holdat vásárolt magának. Vállalkozó szelleme és pénzügyi hozzáértése közismert volt. — Azok, akik a tőzsdén játszottak, állandóan kikérték a tanácsát és alkalmazkodtak hozzá.

A következő tanu Gáspár Ottó tanító Matuska első Leójának a bátyja. A tanu eladja, hogy őccse, Gáspár Leó és Matuska szabadkán jártak együtt a tanító képezdebe. Egyideig jó barátságban voltak, de később őccsét eltiltották Matuskától, aki igen szegényes körülmények között élt és gyanús társaságokba járt. A tárgyalás folyik.

A Lupta szerint

Manolescu-Strunga és Argeloiianu szója-babot akarnak termeszteni Romániában

Németország gépeket adna a román szójababért

Bukarest, november 11

A Lupta azt írja, hogy Manolescu-Strunga kereskedelmi miniszter tegnap hosszas telefonbeszélgetést folytatott Schacht német birodalmi bankelnökkel. A lap szerint a miniszternek egy magánvállalkozásáról van szó, amelyet Argeloiianu segítségével igyekeznek nyélbeütni. „Soia” néven részvénytársaságot akarnak létrehozni, amely bevezetné Romániában a szója-bab termelést s ellátná

Németországot ezzel a termékkel, hogy ne kelljen Japánból beszereznie. Németország most a japán szójababért gépeket szállít s abban az esetben, ha a szója-bab-szükségletét Romániából fedezhetné, megháromszorozhatná Romániába való kivitelét.

A Lupta értesülése meglehetősen valószínűtlennek látszik s ezért fenntartással kell fogadni.

Miért készül lemondani a sziguranca vezérigazgatója? A kormány Titeanut bízta meg a két legfontosabb ügyosztály irányításával

Bukarest, november 11.

A fővárosi sajtó élénken foglalkoztatja a sziguranca átszervezésének az ügye, a melyet kapcsolatba hoznak Stancescu vezérigazgató lemondásával. Az ABC szerint téves az a beállítás, mintha a sziguranca vezérigazgatója jószántából készülné távozni az intézmény éléről, ellenben az az igazság, hogy

ezelőtt 2 nappal Tatarescu miniszterelnök szölitotta fel arra, hogy adja be lemondását.

A lap úgy tudja, hogy az ügy hátterében egy bizalmas vizsgálat áll, melyet a kormány rendelt el. Megállapították, hogy a sziguranca nyomozó és hírszerző osztálya bizonyos okokból nem áll hivatalos magaslátán. Fontos eseményekről a kormánynak lapokból kellett értesülést szereznie, Másfelől a kormány elégedetlen amiatt, hogy bizonyos összegeket nem az intézmény érdekeinek megfelelően használtak fel.

A vizsgálat következtében a belügyminiszter a sziguranca hírszerző osztályát a

fővárosi rendőrfőkapitányság, az idegenek ellenőrzését pedig a belügyminisztérium hatáskörébe helyezte át és irányításukkal Titeanu belügyi alminisztert bízta meg.

CÁFOL A BELÜGYMINISZTER

Inculetz belügyminiszter szombaton délelőtt kijelentette a sajtó képviselőinek, hogy nem volt és nincs szó Stancescu sziguranca-vezérigazgató lemondásáról, sem pedig a sziguranca-vezérigazgatóság hatáskörének megszüntetéséről. Ugyanigy nincs szó arról sem, hogy a sziguranca több eddigi hivatalát összeolvasztják a fővárosi rendőrprefektúra hivatalaival.

A fővárosi lapok egy része hozzáfűzi a cáfolathoz, hogy a sziguranca-vezérigazgatóság több ügyosztályát valójában még is átvitték a rendőrprefektúra, illetőleg a belügyminisztérium hatáskörébe, a kérdés azonban még függőben van s véglegesen csak Tatarescu miniszterelnöknek az udvari vadászatról való visszatérése után rendezik.

EZT LÁTTAM OROSZORSZÁGBAN

A proletárigazság osztása a szovjetbiróságokon

Illyés Gyula, a kitűnő magyar író és hírlapíró hosszabb időt töltött Szovjetországban. Impresszióiból tanulmányt írt és ebből vesszük ki az alábbi érdekes megfigyelést, amely a szovjetbiráskodást mutatja be.

Az egyetlen, az Örök Igazság, melyre a régi forradalmárok tekintetüket fölvetették akkor is, mikor odavágták a bombát valamelyik nagyherceg hintájához és akkor is, midőn a hóhér összerántotta torkuk körül a kötelet: az Igazság, a pártatlan, — elnéző mosolyt csal a mai for-

radalmárok ajkára.

Csak osztály-igazságot ismernek. Biróságaikon a proletárigazságot osztják. „Levettük Justitia asszony szeméről a kendőt, — mondják némi gunnyal — hadd lásson kicsit a dolgok mögél!” A dolgok mögött természetesen egysége-dül a munkáosztály, a szovjetállam javát kell keresnie, mely hitük szerint az emberiségé is.

Justitia asszonynak különös ütésekkel kell mérnie nevezetes pallosával, melyet nem vettek ki kezéből, sőt még jobban kiélesítettek.

A magántulajdon és annak védelme

A tolvajokat például, akik magánosoktól lopnak, alig büntetik. Az „alig” per-sze nem jelenti, hogy egyáltalában nem, de a társadalom áldozatainak tekintve őket, inkább megjavításukra törekednek. De ha ugyanaz a tolvaj a közösség vagyona-ból talál elemelni valamit: a megértésnek, javításnak azon nyomban vége szakad;

lecsap a büntető pallos és nem csupán szimbólikusan. Az Izvesztija megérkezése első napjaiban közölte a hírt: „Nincs kimélet a munkásság megrab-

lólval szemben!”

Valahol az Uralban hat munkás és egy mérnök 150 ezer rubelt sikkasztott valamelyik gyártól. Ötöt közülük 10—10 évi kényszermunkára, kettőt (az egyik a mérnök volt) halálra ítélték. „Az ítéletet tegnap végrehajtották.”

Nem értették sem felháborodásomat, sem gyanus „humanizmusomat”. Egyikük így foglalta össze álláspontjukat:

„Aki a közösség ellen vét, annak bűne annyiszor nagyobb, ahány tagból az a közösség áll!”

Nem értik meg a féltékenységi gyilkosságot

A rablógyilkost legfeljebb tíz évre ítélik — javítás céljából. De a féltékenységi, a szerelmi gyilkosságot például — amely Európában a legenyhébb büntetést, legtöbbször fölmentést von csak maga után, ott „ezt nem értik meg” — ép oly kegyetlenül megtorolják, akár a közösség elleni ártalmat. Miért? „Nem engedjük, hogy egyik ember a másikat magántulajdonának tekintse, rabszolgájának!”

Vannak aztán intézkedések, melyeket csak a jellegzetes orosz helyzettel lehet megmagyarázni. Mindenki tudja, milyen szerepet játszott hajdan az orosz nép kormányzásában a kancsuka. Mindenkit mindenhol vertek. Dosztojevszkij regényeiben minden sarkon egy-egy fölpofozott aggastyán üvölt.

Az új törvénykezés európai szemmel érthetetlen

szigoruan sújtja a testi bántalmat, „az egyik embernek a másik által való megálztatását”.

A Kropotkin perevloki néptörvényszék-re látogattunk el, a kerületi „Narodnij Szud”-ba — ahogy a kis bádogtáblán elolvashattuk, amely az épület bejárata fölött borbélycégér módjára lengett a szélben. Az épület belseje sem volt díszesebb vagy hivatalosabb, mint egy vidéki borbélyműhely.

A folyosón — nem lehetett különbséget tenni köztük — vádlottak, bírák, ügyvédek és kíváncsi lézengők ültek a padokon, dohányoztak és köpködtek.

Az olyan törvényszék, ahol most is va-

gyunk, legtöbbnyire csak kisebb-nagyobb csirkepörökkel foglalkozik és olyan ügyekkel, melyek valami okból nem ille- nek bele az üzemi igazságszolgáltatás keretébe.

Mert a munkásság legtöbb vitás kérdése az ugynevezett „elvtársi bíráskodás” elé kerül. Ezek a szervezeteiben és gyá- rakban működnek és inkább hasonlíthatók népgyűléshez, mint bírósághoz.

Hivatásos bíró azokra nincs is

A felmerülő ellentéteket vagy vétségét az egész üzem munkágyűlése előtt ismer- tetik, rendszerint maguk a sértettek. Min- den jelenlevőnek joga van felszólalni. Az elvtársi bíráskodás fegyelmező- vagy büntetőszkeze a „társadalmi megrovás”, melynek három fokozata van.

A néptörvényszék is a döntés a gyá- ri kiküldötték kezében van. A „szakma- belügy” kiképzett bíró inkább csak a tár- gyalást vezeti, a tényállást igyekszik meg- állapítani és az odavonatkozó törvényt is- merteti.

Oly perekben, melyeken nő vagy gyermek van érdekelve, a bíróság leg- alább egyik tagjának nőnek kell lennie. Jogi kiképzés nem szükséges, bár a gyá- rakban vannak jogi esti tanfolyamok is. Aki ezt elvégzi, az már „hivatásos” bíró vagy ügyvéd lehet.

A bírák felelősek az ítéletért és igazságtalan végzés, főleg a kimutatható részrehajlás esetén szintén bíróság elé állíthatók.

Kíváncsi voltam, hogy végzik a laiku- sok ezt a roppant nagy felelősségű mun- kát?

A szovjetbiróságon a bírák között

A lármás folyosóról a bírák szobájába lépünk, ahol a kiküldött üzemi munkás- nők ép teát főznek, rögtön meg is kínál- nak. Szünet van — akár egy gyári ebéd- szünetbe csöppentünk volna. Vajaskenyé- ret csomagolnak ki, retek hámoznak, az egyik kis láboshan levest melegít. Van köztük két hivatásos bíró is, az egyik csí- kos nadrágban, cvikkerekkel, felgyűrt ingujja alatt terjedelmes tetoválással, mely hajóhorgonyt ábrázol egy pálmafa tövében, — Matróz volt? — Nem, kazán- gépész.

A másik ötvenes, tömzsi néni, ősz hajjal, az öreg munkásnők fáradt, szelid pillantásával. Sárga cipőjén a két felső lyuk nincsen befűzve, elfogyott a cipő- fűző. A lányok széket hoznak s míg a bí- rákkal értekezünk, épügy pillantást és

mosolyt váltanak egymással rólunk, mint- ha egy családi összejövetelen találkoztunk volna. Az ablakdeszkán tatárképu legény ül. — Mit olvas? A „Megjavítási Munka” — utmutató kezdő bírák számá- ra s egyben törvénytár.

A bírósággal együtt vonulunk be a tár- gyalószobába, amely inkább hasonlít vi- déki iskolateremhez, mint bírósághoz. Közvetlenül az egyszerű fapadok előtt alacsony dobogón áll az asztal; a bíróság elfoglalja helyét, közepén az ősz, de rö- vidrevágott fürtű néni: Artamanova elvtársnő, balján az egyik lány, jobbján a fiú, aki a „Megjavítási Munkát” olvas- ta. Mellette az asztal végén a jegyző.

A vádlottak, tanuk, ügyvédek mind je- len vannak, előrelépnek;

a két ingujjra velközött ügyvéd rákö-

nyököl az asztalra, — mely egyszeri- ben vidéki kocsmapulthoz hasonlít.

A néni félrehajtott fejével hallgat. ráte- kint a két vádlottra, akik testvérek, az tán a 70 év körüli bácsikára a panasza- ra és közelebb inti őket. Ugy sutyorog- nak ott, mintha valami petykát tárgyál- nának meg. Beszél a néni is, a lány is, a „Megjavítási Munka” olvasója is.

a két ügyvéd, a két testvér és valami ke- veset a kis aggastyán is Végre megegyez- nek. A néni hirtelen feláll.

A TÖRVÉNYSZÉK BEVONUL VÁRATLAN ÍTÉLET

— Csendet kérek, elvtársak, — szól a hallgatósághoz, mely nem annyira hall- gat, mint inkább fecsegett eddig, — aki- nek megbeszélni valója van, az menjen ki a folyosóra.

Vezércikk és beszéd a fegyverszünet 16. évfordulója alkalmából

Rothermere lord és MacDonald veszélyeztetettnek látja a békét

London, november 11.

Az „Armistice Day”, a fegyverszünet meg- kötésének 16-ik évfordulója alkalmából Rothermere lord vezércikket írt lapjába, a Daily Mail-be s kifejtette, hogy a háborus ellentétek megoldása és a fegyverkezés csökkentése a le- pergett 16 esztendő alatt hiu ábrándnak bizo- nyult. Ezzel szemben változatlanul áll a világ- háboru veszteséglistáján az az egymilliónyi fiatal angol élet, amelyet a négyévi pusztítás áldozatul követelt. A béke sohasem volt olyan bizonytalan, mint éppen napjainkban. A nagy- hatalmak és a kisállamok egyaránt példátlan buzgalommal fegyverkeznek. Cikke végén Né- metország helyzetéről és szerepéről is meg- emlékezett Rothermere lord s rámutatott arra, hogy a birodalomban Hitler uralomrajutásával

nem csupán kormányváltozás ment végbe.

MacDonald miniszterelnök is nagy beszédet mondott, amelyben részletesen foglalkozott a világpolitikai helyzettel, hangoztatva, az an- gol kormány békeakarátát és a béke fenntar- tására tett erőfeszítéseit.

— Ha Anglia nem állna őrt a béke felett — mondotta — ki tudja, hova vezettek volna az eddigi események. Egy bölcs államférfi a ver- saillesi békeszerződés aláírásakor azt mondta, hogy „igazán nem irigylendők az emberek, a kik husz év múlva intézik Európa ügyeit”. En- nek ellenére MacDonald meglehetősen bizakodás- sal ítéli meg a helyzetet, kijelentve, hogy amit előre lehet látni, annak legsúlyosabb követke- zményeit el lehet hátrítani.

Nem akadt gazdája Szatmáron a városi tanács ellen tett belügy- minisztériumi feljelentésnek

Kellemetlen dolog volt egy hétig Kenyeres nevet viselni Szatmáron

Szatmár, november 11.

Néhány héttel ezelőtt a belügyminisztérium különös levelet kapott Szatmárról. A levél aláírója „Kenyeres Stefan” volt, tartalma pedig egész halom súlyos vád, a szatmári liberá- lis városi tanács ellen.

A belügyminisztérium feljelentésnek tekin- tette a levelet s azért kivizsgálásra leküldötte a szatmári városházára. Itt aztán a városi ta- nácsnak, illetve a vezetőségnek nem az volt az első dolga, hogy a levélben felsorolt vissza- élések, szabálytalanságok tisztázására indítson vizsgálatot, hanem mindenek előtt magát a fel- jelentőt akarta szemtől-szembe látni. Be is idézte az egyetlen szatmári Kenyeres Istvánt, aki vendéglős s eléje tartotta a levelet. Ez a Kenyeres István azonban hallani sem akart ar- ró, hogy ő írta volna a levelet. Iráspórábát is felajánlott s ezzel tisztázta is magát. A „tet- test” azonban mindenképpen elő akarta kerí-

teni a városi vezetőség s mivel Kenyeres Ist- ván nem volt az igazi „Kenyeres István”, sor- ra beidézte az összes Szatmáron található Ke- nyereseket, bármilyen keresztnevet is viseltek. Egy hétig kellemetlen dolog volt Szatmáron Kenyeres nevet viselni. Természetesen most sem kellemes éppen, de most már a városházi vizsgálat nemleges jegyzőkönyvvel befejező- dött. A levélnek nem akadt gazdája s így a városi vezetőség azzal küldötte vissza a fel- jelentést Bukarestbe, hogy a feljelentő való- szinűleg álnevet használt s így a dolgot nem lehet tisztázni.

A városi polgárság élénk érdeklődéssel fi- gyelte a vizsgálat eredményét s most csaló- dást érez. Azért is, hogy a „bűnös” nem ke- rült elő, de még inkább azért, mert szivesebben vett volna egy ilyen értelmű felterjesztést a városi vezetőség részéről: a vádak, bár név- telen feljelentésből származnak, kivizsgálást és alaptalanoknak találtuk...

A francia állam gyógyforrásai

VICHY CELESTINS

Vese- és hólyagbántalmak, köszvény, cukorbetegség, artritizmus gyógyítására

Vichy Grande Grille májbajoknál és epebántalmaknál
Vichy Hopital gyomor és bélbántalmak esetében

Vezérképviselő: Philippe Finkelstein, București, Str. Câmpineanu 20.

KONVERZIÓS TANÁCSADÓ

A rovatba tartozó megkereséseket
kérjük közvetlenül dr. Tanódy Endre
Bukarest, Str. Nifon 25 címre
küldeni

Az eddig még meg nem választott kérdésekre vonatkozóan mint általános tudnivalót közöljük, hogy az 1934. nov. 15-iki esedékes pontosságot nem tartása nem jár semmiféle jogkövetkezéssel. A hitelezőnek csak ahhoz van joga, hogy az első részletet követelje, de az adós nem esik el konverziós jogától. Ez áll úgy a városi, mint a falusi adósokra.

Ugyancsak nem esik el a falusi adós a 70%-os engedménytől, a városi adós pedig a 35%-os engedménytől, ha nov. 15-én nem teljesít pontosan. Ezek a kedvezmények ahhoz vannak kötve, hogy az adós 1935. április 1-ig tisztesse ki a törvényben előírt hányadot. Tehát ezekkel az adóssal szemben sincsen a hitelezőnek más joga, mint az, hogy nov. 15-én azt a törlesztési hányadot követelje, amely a 17-éves törlesztésnél a törvényben előírva. Végül azok az adósok, akiket a törv. 40. szakasza alapján valamelyik hitelezője visszatartott, csak 1934. dec. 15-ikén tartoznak tartozásuk 1%-át megfizetni. Mindenképp követeljük, hogy nyugtalanságra ne essenek, a választ minden érdeklő nyugodtan várhatja és ezek a válaszok most megszámlálhatatlanul sokszorosan jönnek fognak.

Korékt Petrozsény. Rokonaiknak semmiféle joga sincsen Önökhöz szemben konverzióra. A férfi kényszerűségben lévő kereskedő, a felesége pedig külön egyességet kötött, megilletve tartozik. Mindezek következtében tárgytalan az a másik kérdés, hogy a ház visszaadását követelhetik-e, amire nem volna joguk, mert ha a konverziós kérelem a rokonaik részéről jogos volna, akkor nem adhat egy előző ügylet hatálytalanságára, ha pedig jogtalan, akkor fennmarad a jelenlegi állapot, amely az Önök hozzájárulásával, az Önökhöz kötött megegyezés alapján jött létre. Bárányfiú. Több érdeklődőnek válaszoltam már, hogy az a földadó, amely a házhoz tartozó kert után van kivetve, az én véleményem szerint nem állapíthatja meg a gazdaadós jellegét. En ezt abból következtetem, hogy a törvény 1. szakaszának A/b. pontja szerint gazdaadónak tekintendő az, akinek lakóház van a tulajdonában — városban, vagy falun — és aki ezen kívül kétféle földmunkás. A törvény tehát a földnélküli háztulajdoni önmagában nem veszi be azok közé a jogalapot, amelyekre gazdakonverzió lehetne kérelmezhető. Már most elképzelhetetlen olyan lakóház, amelyhez föld ne tartozna, illetve udvar vagy kert. Ha ezeket a földeket földadó alá vonnánk, ez lényegileg nem változtat a helyzeten. Ez a törvénymagyarzat az egyetlen, amely mellett a törvény 1. szakaszának A/b. pontja értelmében bír és fenntartható, már pedig kétféle magyarzat közül mindig azt kell választani, amely mellett a törvénynek értelme marad és nem az, amely a törvény alkalmazását kizárja. Mások felfogása szerint azonban, a mint az adólastrom földadót mutat, az adóst gazdaadónak kell minősíteni, feltéve, hogy egyéb feltételek megvannak. Önnél, miután falun lakik, nem is kell a jövedelemarányokat vizsgálni és ha az én törvénymagyarzatom nem helyes, akkor Ön feltétlenül a gazdaadók kategóriájába esik. Ha hitelezője ezt nem fogadja el, Önnek perre kell mennie, mert a kért engedmény között igen lényeges különbség van. Mint gazdaadós, a fennmaradt tartozás után (tehát 180.000 lejnek a fennmaradt fele, 90.000 lej után) fizetnie kell 2,5 százalékot, 2.700 lej. Ön nem közli, hogy mikor zárták le a számláját és milyen kamathátralékaik vannak. Ezekre vonatkozóan az a szabály, hogy 1931. december 18-ig a szerződésben megállapított kamatot, ha ilyen sincsen, akkor a törvényes kamatot kell számítani, ettől a naptól kezdve 1934. április 7-ig 2 százalékot, és pedig az 1931. december 18-iki egyenleg után. Az így kiszámított összeg a tartozás konverziós összege, ennek a fele eszik, mint engedmény és a megmaradt felösszeg után kell november 15-én 2,5 százalékot fizetni.

082.937-934. sz. ciomani előfizető. Egyik előző számban „Bánati gazda” cím alatt ugyanilyen természetű kérdésre adtam meg a választ. A Vajda-törvény 19. szakasza kimondja, hogy minden idegen valutában kötött tartozás lejre változik át. Ebből azt következtetik azok, akiknek ez az érdeke, hogy ez az átváltóztatás ma is fennáll, dacára annak, hogy a Vajda-törvény hatályon kívül van helyezve, sőt hatályukat veszítették azok a határozatok is, amelyeket ezen törvény alapján hoztak a tartozások likvidációja alapján. Ezeknek az álláspontját megerősíti az, hogy ugyanilyen törvény tárgyalása alkalmával. Az én nézetem az, hogy az intézkedés ma nem érvényes és az adós dollárban fizethet a mai árfolyamon. Ez bizonyított jogi kérdés, ami ugyanis csak perben dönthető el és amire ügyvédre van szüksége.

Miért kellett Máramarosból kitiltani a denaturált szeszt

A pénzügyigazgató megdöbbentő felvilágosítása Klórba áztatott kenyér, mint szesztisztító

Máramarosziget, november 11.
Máramarossal kapcsolatban mindig történik valami szokatlan, valami kivételes, valami speciálisan máramarosi.

Igy van ez most a szeszmonopólium vezérigazgatóságának rendeletével, amely — mint már ezt jelentettük — az elmúlt napokban érkezett meg a máramarosszigeti pénzügyigazgatósághoz és amely kizárólag Máramarosra vonatkozólag tiltja a denaturált szesznek a forgalombahozatalát, azzal a meglepő

indokolással, hogy Máramarosban a denaturált szeszt tiltott célokra használják fel. Így első sorban vegyi uton történt szagtalanítás és szintelenítés után, mint italt árusítják, amely „luhäu” elnevezés alatt kerül forgalomba és az egészségre elképzelhetetlenül káros. Ennek tudható be, hogy a máramarosszigeti elme-kórházban annyi szerencsétlen szorult ápolásra, akiket a denaturált szesz juttatott az élőkörhöz, mert a „luhäu” élvezete a szegényebb néposztály körében általánossá vált.

mennyire rentábilis, elég megemlíteni, hogy a fogyasztásra szánt monopóliumpálinkának, amelynek szesztartalma 40 fok, literje negyven lejbe kerül, míg a denaturált szesz, amely 86 fokos, tehát több mint kétszer erősebb a fogyasztásra szánt pálinkánál, literje 30 lej.

— Minden körülmények között módot fogunk találni arra, hogy az ipari üzemek, amelyeknek valóban szükségük van denaturált szeszre — fejezte be nyilatkozatát a pénzügyigazgató — igényeiket ki tudják elégíteni.

MIT MONDANAK AZ ÉRDEKELTEK?

A szeszmonopólium rendeletével kapcsolatban kérdést intéztünk azokhoz a kereskedőkhöz, akik eddig foglalkoztak denaturált szesz árusításával s akik a tiltó rendelkezésre vonatkozólag egyöntetűen kijelentették, hogy

még csak meg sem kísérelték azt, hogy az illetékes hatóságokat más belátásra bírják, mert a denaturált szesznek a törvényes forgalombahozatala olyan minimális hasznot jelent, hogy ennek az érdekeben nem érdemes eljárni a rendelet visszavonására.

A denaturált szesz árusításának betiltásánál csak azok szenvednek kárt, akik azt hamisítás utján, mint szeszes italt hozták forgalomba és természetesen a fogyasztó közönséget, amely most kényszerítve van arra, hogy 30 lejes denaturált szesz helyett ipari és háztartási célokra 100 lejes tiszta alkoholt használjon.

Néhány döbbenetes statisztikai adat

A szeszmonopólium általános feltűnést keltő rendelkezése a máramarosszigeti pénzügyigazgató előterjesztésére történt, aki hangsúlyozta, hogy a közérdek szempontjából a denaturált szesz prohibíciójára ebben a megyében mulhatatlanul szükség van.

Az érdeklődés homlokterében álló rendelettel kapcsolatban kérdést intéztünk Garbo György pénzügyigazgatóhoz, aki a következőket mondotta:

— Az utóbbi időben feltűnően sok kocsmáros adta vissza az italmérési engedélyét és csukta be kocsmáját. Az állam így sok jövedelemről esett el és amikor érdeklődni kezdtünk az italmérési engedélyek beadásának okáról, a legtöbb esetben azt a választ kaptuk, hogy a kocsmárosok képtelenek elviselni azt a tisztességtelen versenyt, amely a denaturált szesznek mint italnak a forgalombahozatalával történik.

— A való helyzet megvilágítására talán elegendő felhozni azt, hogy

Máramarosban havonta 3200 liter denaturált szeszt adnak el akkor, amikor a megyében alig van egy-két nagyobb iparvállalat, amelynek denaturált szeszre volna szüksége.

— Megjegyezni kívánom — folytatta a pénzügyigazgató —, hogy ebben a mennyiségben nem foglaltatik benne a szigeti Hajlitott Butorgyár által elfogyasztott mennyiség, mert ez a vállalat közvetlenül szerzi be szükségletét a monopóliumtól és az egyetlen, amely ipari üzemenél nagyobb mennyiségben használ spirítuszt.

— Ez a szokatlanul nagy mennyiség, továbbá az a tény, hogy a legkisebb faluban is kért engedélyt denaturált szesz árusítására, következtetést engednek arra, hogy itt a denaturált szeszt meg nem engedett célokra használják fel.

— Hiába állítják az érdekeltek, hogy a szeszmonopóliumot a rendelet kibocsátására kizárólag üzleti szempontok készítették, mégis csak tarthatatlan állapot az, hogy

egy olyan kis falucsukában, mint például Dragomirfalva, havonta 90-100 liter denaturált szesz fogyjon akkor, amikor az egész faluban egyetlen egy asztalos van, aki a műhelyében két hónap alatt összesen tíz liter denaturált szeszt használt fel.

— Az sem normális, hogy egy ilyen kis me-

gyében, mint Máramaros, 35 denaturált szesz árusítására jogosító engedélyt adjanak ki.

HOGYAN TÖRTENIK A HAMISÍTÁS?

— A pénzügyigazgatóság közgei által tartott vizsgálat során két alkalommal történt rajtaütésszerű leleplezés — folytatta nyilatkozatát a pénzügyigazgató. Megállapítást nyert, hogy

a hamisítók a denaturált szeszt klórba áztatott kenyérből szűrik többször keresztül, miáltal a szesz elveszti jellegzetes lilá színt és átlátszóvá válik.

— Többszöri szűrés után veszt átható szagából is és ezek után egy kis zacharin hozzáadásával kész a fogyasztásra szánt ital, a „luhäu”.

— Annak igazolására, hogy ez az üzlet

Európai visszhangja van Gömbös tárgyalásainak

A hazaérkezett miniszterelnök Budapesten is élénk tanácskozásokat folytat

Budapest, november 11.

Gömbös Gyula magyar miniszterelnök kíséretével pénteken este visszaérkezett Budapestre. Délután 3 órakor indult el a Semmeringről s Bécsen át utazott haza. Schuschnigg osztrák kancellárral, Berger-Waldenegg külügyminiszterrel és Starhemberg herceggel a Semmeringen folytatott tanácskozása két óra hosszat tartott s miután Schuschnigg villásreggeli adott tiszteletére az osztrák államférfiak előre utaztak, majd Bécsben ünnepélyesen fogadták és bucsúztatták el Gömböst.

Kállay magyar földművelésügyi miniszter még Bécsben maradt, hogy Sotekinger kereskedelmi miniszterrel folytassa megbeszéléseit. Rögtön hazaérkezése után Gömbös hajnalig tanácskozott a kormány tagjaival. Az elmúlt éjjel mindössze három órát aludt. Reggel

ugyanis már 7 órakor talpon volt. Az Új Nemzedék értesülése szerint szombaton is folytatja nagyfontosságú tanácskozásait.

Az osztrák főváros sajtója élénken foglalkozik a semmeringi tárgyalásokkal. A Wiener Zeitung Einklang címen vezércikket ír a magyar és osztrák szellem összehangjáról, kifejtve, hogy Bécs és Budapest harmas hangzata ma az európai politika vezető akkordja.

A londoni Reuter-iroda bécsi levelezője szerint pénteken délelőtt Gömbös és Schuschnigg között a Semmeringen egész Európára nézve nagyfontosságú tárgyalás folyt le.

A Times Gömbös újabb római utjával kapcsolatban rámutat arra, hogy a francia és jugoszláv sajtó magyarellenes hadjárata elcsendesült.

Ha ezt a döntést ki akarja eszközölni a bíróságnál, akkor fizesse a mostani részletet dollár-alapon, azaz 102-es árfolyamon és várja be, míg a hitelező pereli és ott védekezzék, vitassa, hogy tartozása dollárban áll fenn. Megtörténhetik azonban, hogy hitelezője nem fog perelni, mert az első részletnél jelentéktelen különbséget tesz ki a két valutában való számolás utján előálló eredmény, hanem várni fogja, hogy Ön ugyanígy fizesse a második részletet is és azután mint késedelmes ellen fellépjen a követelés ötven százaléka erejéig, természetesen lejben, amikor Ön már elveszítene a 17 éves fizetési beosztást és csupán a valutakérdésben terjeszthetné elő védekezését. Ha tehát a hitelező nem perel, akkor Önnek kell megállapítani pert indítania. Amint én tudom, az Ön hitelezője adósainak tulnyomó részét visszatartotta a konverzióból, ez esetben Önnek december 15-én kell 1 százalékot fizetnie és ha ő azt elégtelennek találja — dollárban — akkor indítsa meg a megállapítási pert. Tanácsos lesz ezt mielőbb megindítani, mert különben nem kap idejében ítéletet. Befolyással lehet a kérdés eldöntésére az is, hogy a Vajda-törvénye alatt kifogásolta-e a hitelező az Ön konverziós jogosultságát, vagy sem? Mert ha kifogásolta, akkor semmiképpen nem követelheti a lejben való fizetést. Azt, hogy egyébként miért nem akar a hitelező engedni, azt levelelőből nem tudom megérteni, mert ha nem utasította vissza a konverzióból, akkor legalább is lejben köteles magát a konverziónak alávetni, miután a levelelőben foglalt adatok szerint Ön gazdaadós. Általában ezeket válaszolhatom, azonban gyakorlati eredményt

— ezek figyelembe vételével — csak akkor tud elérni, ha ügyvédi segítséget vesz igénybe. Mint előbbi üzenetből láthatja, november 15-én a tartozás felének 2,5 százalékát kell fizetnie, a megfelelő kamatszámítással.

Medikus 1. Hogy a parcellák csak később kerültek nevére, nem akadály a jogosultságnak. Telekkönyvi tulajdon nem szükséges. Ebből folyik, hogy az adót is csak utólag vetetik ki, illetve emelhetik fel és ezt is akceptálniuk kell a hitelezőknek. Ezzel szemben áll ugyan, hogy a jövedelemarány az 1932-es adólastrom alapján állapítandó meg, de véleményem szerint ilyen kivételes esetben a bíróságok ezt az Ön javára fogják értelmezni és megállapítják, hogy az utólagos átírás miatt az adó is csak utólag volt kivetve. 2. A szőlőben lévő lakás adója, ha maga lakja, szintén levonásba jön. 3. Állítólag a brassói törvényszék mondta ki, hogy az 1931. december 18. után felmerült perköltségek nem esnek konverzió alá. Ez vitás kérdés, amire meg kell várni a felsőbb bíróság döntését. Véleményem szerint a döntés helyes, mert a törvény szerint a munkateljesítés időpontja az irányadó. 4. Mint az általános bevezetésből látható, a november 15-iki mulasztásból különösebb jogtárány nem származik. Ha Ön mint gazdaadós fizet, hitelezője azonban városinak tekinti, úgy a két ráta közötti különbséget erejéig ő Önt perelheti és ebben a perben dől el, hogy Ön melyik kategóriába tartozik. Ha a differencia kicsi összeg, akkor a per csak a törvényes bírói és így Ön elesne attól, hogy felsőbb bíróság előtt érvényesíthesse jogait. Ilyenkor tanácsos megállapítási pert indítani, hogy a

Casajia is nyilatkozhatnék, — amihez az szükséges, hogy a per értéke 50.000 lejt meghaladjon.

76159. sz. előfizető. A probléma nem ott van, ahol Ön keresi. A 69. paragrafus kivételei nem vonatkoznak a bankok egyeségeire, amelyek az 52. szakaszban vannak szabályozva. Az Önt érdeklő szempontból közömbös tehát, hogy „szolgazemélyzet” vagy „szolgálatban álló személyek” kifejezéssel fordítjuk a román szöveget, eltekintve attól, hogy a törvény kétségen kívül a szó szorosabb értelmében vett szolgákra (ajtónállók, bankszolgák, kapusok, takarítók stb.) vonatkozik. Önt az érdekli, hogy ha a bank, amely Önnel tartozik, az 52. szakasz szerint kiegyezik, úgy kiterjed-e az egyesség Önre is? Hasonló kérdésre már válaszoltam, hogy ez vitás kérdés, amelyre felsőbb bírósági döntést kell provokálni. Azt is közöltem, hogy a magam részéről feltettem ezt a kérdést a munkajoggal foglalkozó szaklap írteti szerkesztőségének, ahol ezt tanulmányozták és ahonnan választ várok. Nézetem szerint a tisztviselő felmondási időre járó követelése és végkielégítése nem esik az 52. szakasz alá, mert helyes törvényértelmezés szerint ennek a szakasznak az alkalmazásánál a „hitelező” kifejezés mint hitelművelői fogalom értendő, tehát nem vonatkozik olyan követelésre, amely egészen más természetű jogcímű ered. Önnel is csak azt tanácsolhatom, hogy amennyiben helyzete megengedi, perelje az intézetet és bo csássa a kérdést bíróság elé. Ismétlem azonban, hogy a 69. szakasz az ott felsorolt eseteket csak az I. és II. fejezetek alól veszi ki és nem az 52. szakasz rendelkezései alól.

HIREK

Gábor István:

Időközben elzüllettek

★

Valaki rámköszön az utcán: — Szerpusz.

Szerpusz — mondom és már rohanok tovább.

A barátom azonban, akivel nagyok, nem kezeli ennyi könnyedséggel a dolgokat és azt kérde: — Hát te ezzel tegeződsz?

— Már hogyan tegeződnék — felelem —, együtt jártuk a nyolc osztályt, az érettségit, talán még az egyetemen is találkoztunk...

És a barátom ekkor feloilágosít. Elmondja, hogy régi iskolatársam jelenleg a legkisebb üzletekből él. Az ügyészségen is eljárás folyik ellene. Órák kérdése és letartóztatják. Egyszerűen roviden elmeséli, hogy iskolatársam, akinek élete futását nem figyeltem, időközben elzüllettek.

A történetet tudomásul veszem és nemokára elfelejtem. Legközelebb a találkozásnál azonban már valami különös érzés fut végig bennem. Mindenesetre visszazakozzok, de a kalapom már nem veszem le, csak úgy szalutálok, csak úgy megficskázom a kalapom szélét és szaladok tovább.

Ismét telnek a hetek, most már nagyobb társaságban sétálok, iskolatársam nem tudom, lehet ez már csak képzelődés, de úgy hallok, még hangosabban köszön, szinte tagolja a szót: Szerpusz... Mormolok valamit az orrom alatt és kutatón nézem az arcokat. Vajjon tudják-e a dolgait? Mit gondolnak rólam a pillanatban? Ezer és ezer gondolat szaladgál így bennem, de az arcokról nem olvashatok le semmit.

A társaságtól elbálova most már határozottan érzem, hogy volt iskolatársam kellemellenné teszi köszönésével az életemet. Még arra gondolok ugyan, hogy legközelebb analízis alá veszem iskolatársam életét és egy-egy társaságban védeni fogom Beszélek a bűn relativitásáról és a körülményekre háritom majd tetteit. Még ilyesmikre gondolok, azután eszembe jut, hogy nem érdemes. Nem kapcsolhatok bele a programomba egy embert, egy teret, ami eddig nem létezett. Sok lenne. Fölösleges. És akkor, ott nyomban az utcán elhatározom, hogy ezentul elnézek, ha jön, vagy átmegyek a másik oldalra. Ugyanakkor tisztában vagyok azal is, hogy ez igen könnyű, mondhatnám sunyi dolog. Mert nem köszönni, úgy hogy a szemébe nézek, az igen, az hőstett. Ott teszek valamit, ott cselekszem, aktív szerepem van. De elnézni sunyin és zavartan...

Viszont mégis amellet döntök, hogy elkerülöm ezentul.

A legközelebbi találkozásoknál, azután a legkülönbözőbb dolgokat cselekszem, például bemegyek egy üzletbe, ahol nem akarok vásárolni és zavartan a legfantasztikusabb dolgokat kérem, eselleg nekimegyek az üzlet táblás üvegének, vagy megállok egy hentesbolt kirata előtt s ott percekig nézem a kiállított húrkat, száladót, szalámit.

Életem ettől fogva pokol. Menekülök valaki elől, akit nem válllok többé.

Rohanok a multam elől, mintha én büntetnem volna, én követtem volna el becsületlenséget.

Viszont ez sem használ. Iskolatársam akkor is rámköszön, ha háttal állok neki. Hangja, úgy érzem, napról-napra erősölik, bizalmasabb és intimebb lesz. Ugy köszön, hogy most már azt hiszem együtt követtük el aljasságait, büntetése vagyok neki, egy lánc, amit tart s amit nem érezt el.

Ragaszkodik hozzám és úgy érzem utcasarkokon órákig les, mert tudja arra kell hazamennem. Kellek neki. Én vagyok a régi élete, ami nem érezt el. Amihez ragaszkodik, amit még tisztel. Fontosabb neki, mint az ebéd, mint a kabát.

Paál Árpádot kissé tudolgoztatják. Legújabb vezércikkéből citáljuk ezt a részt:

„A tömegek vágnak is a hitre. És téves kigondolás az, hogy a tömegek csak az egyszerű észbeli tételek befogására és követésére képesek s így csak a kétszerkettő igazságait tudják befogadni. Hogy tehát a tömegeknek nincs hitre szükségük, csak tudásra. Ilyen állítással azt mondom, hogy a tömeg a tudás befogására is képtelen. Hiszen a kétszerkettő igazságát se tudja és megtanulni, aki azt el nem hiszi...”

A „halandzsá” nevű műfajt — úgy tudjuk — Karinthy találta ki. De a tanítvány, ime lepipálta a mestert is.

Szabadlábra helyezték a betöréssel vádolt nagykárolyi bankigazgatót, bankpénztárost és bankszolgát

Hat napon keresztül vallatták éjjel-nappal a gyanúsítottakat, de nem sikerült beismerő vallomást kicsikarni belőlük

Nagykároly, november 11.

A nagykárolyi „Casa Noastra” nevű banknál történt feltűnésteltető bankrablás ügyében fordulat állott be.

Jelentették, hogy a nyomozó hatóságok a bank egyik igazgatóját, Broczkó Gyulát, Geiger Victor nevű pénztárost és Parai József bankszolgát fogták gyanuba. A gyanúsítás „alapos” gyanuok alapján történhetett, mert mind a három embert letartóztatták s hat napon keresztül tartották vallatás alatt. Jelentéseink szerint a nyomozó hatóságok sem éjjel sem nappal nem hagyták békében a gyanúsítottakat, mert az ugynevezett „kifárasztási módszerrel” akartak beismerő vallomást kicsikarni belőlük. Ugy látszik azonban, hogy a három gyanúsított ártatlan, mert minden fázódás hiábavalónak bizonyult. Beismerő vallomást egyik sem tett s minden eredmény annyi volt, hogy a gyanúsítottak maguk is egymást gyanúsították, azon az alapon, hogy a betörést csak a helyzettel ismerős egyének követthették el.

Igy aztán, hatnapi vallatás és vizsgálat után Broczkó Gyulát és társait szabadlábra helyezték, miután más oldalról sem tudtak kellő bizonyítékot szerezni bűnösségük mellett.

VISSZA A TERMÉSZETHEZ

Sole Alonzo bécsi orvos, hosszas kutatás után megállapította, hogy a vérzékenység legbiztosabb gyógyszere: az anyatej. Vérzékeny betegek sebére csepepentett anyatej, a kísérletek minden esetben megszüntette a további vérvesztést.

— HALALOZÁS. Lámm János fűrészgyáros, r. k. egyháztanácsos, Marosvásárhelyen elhunyt. Toplián (Maroshévízen) a családi kriptában helyezték örök pihenőre több ezer ember részvéte mellett.

— Egymillió iskolasegély. Csikszere-dából jelentik: Másfél évtized óta első ízben gondolt a közoktatásügyi miniszter az iskolák fenntartása terén Csikme-gyére és egymillió lej segélyt utalványozott. Mondanunk sem kell, hogy az összeget a vármegyei iskolaszék tulnyomó részben román községek között osztotta ki. Minden bizonnyal úgy gondolkodnak, hogy az egyre jobban koldusodó magyar lakosságú községek jobban és könnyebben győzik a románnyelvű állami iskolák fenntartását, mint a román ajku közigazgatási egységek. A tényleges helyzet pedig az, hogy a székely községeknek magyarnyelvű felekezeti iskolát is kell fenntartaniuk, ha gyermekeik anyanyelvét biztosítani akarják, mert Angelescu miniszter urtól, noha törvényesen joguk volna rá, nem várhatják, hogy a felekezeti iskolákat segítse. Ezirányban nem is tőri magát. Máskülönben az egymillió lej közoktatásügyi segélyt a megyei iskolaszék a következő állami iskolák között, az alant felsorolt arányban osztotta ki: Gyergyóvasláb 200 ezer, Gyergyóbakás 200 ezer, Csikdánfalva félmilliót jóval meghaladó iskolaépítésre 100 ezer, Ujtsudán, Madéfeiva, Gyimesfelsőlök, Csikescső és Bánkfalva 50—50 ezer lej (több százezer lejes állami iskolai építések segélyezésére), Gyimesvám 60, Szépvíz-Csücs 25,

mint a lepedő. Ezzel menti át magát egyik napból a másikba, hogy még tegeződsz közönség egy-két régi barátjának.

A talaj már régen kucsuszott alá, de ilyenkor egy percre, egy pillanatra még megfogózik. Még vannak barátai még

Gyergyóalmás, Tölgyes-hágó, Tölgyes és Tusnátfürdő 30—30, Csikmenaság és Csikszentkirály 20—20, Gyimesbükk 15, Gyimesbükk II. és Békás II. 10—10 ezer lej segélyt kaptak. Mikor adhatunk hírt, hogy a felekezeti magyar iskolák is illő támogatásban részesültek?

— Egy bukaresti ökölvívó tragikus halála. A brassói ügyészség nem minden-napi ügyben indított vizsgálatot. Október végén Spakov profibajnok vezetése-vel bukaresti ökölvívók szerepeltek Brassóban. A brassói versenyző jobb volt ellenfelénél, többször támadott és alapos ütést mért Jonescu fejére. A harmadik menetben Jonescut leléptették és a brassói fiut hirdették ki győztesnek. Jonescu tovább ment Spacovékkal az erdélyi körútra, de sem Kolozsvárt, sem Nagyváradon, Aradon és Temesvárt nem tudott mérkőzni, mert állandó heves fejfájásról és rosszulétről panaszkodott. Szlatinán kórházba szállították, ahol kiszervezték. A boncolás megállapította, hogy a brassói mérkőzésen agyrázkódást majd később agyvérzést szenvedett. A brassói ügyészség már ki is hallgatta Meschest, aki igazolta, hogy szabályosan győzött ellenfele ellen és a sajnálatos következményekkel járó ütést nem felelős.

— Szélhámus áldetektiveket fogott el a kolozsvári törvényszék. Kolozsvárról jelentik: Szélhámus áldetektivek állottak a kolozsvári törvényszék előtt. Kis Gyula és Kovács János büntetett előéletű szélhámusok Felsőlónán detektiveknek adták ki magukat és Nagy István gazdálkodót állítólagos pénzhamisítás miatt tartóztatással fenyegetve meg, 5 ezer lejt zsaroltak ki. Az áldetektivek viselt dolgai kiderültek és most ítélték fellettük a törvényszék: Kis Gyulát 1 évi, Kovács Jánost 5 hónapi fogságra ítélte a bíróság.

(*) A meghüleses betegségek megelőzése a csecsemőkortól az aggkorig. Irta Dr. Müller Vilmos kir. tanácsos, főorvos. Az épen most megjelent könyv tartalomjegyzékéből: Van-e meghüles? Hogyan védekezzünk a meghüles ellen? Hogyan védjük meg magunkat felnőt korban a meghüles ellen? Mi is történik testünkben, ha meghülnék? És ha mégis meghülnék, mit csináljunk? A meghüleses betegségek elleni óvintézkedések az aggkorban stb. A sok éves gyakorlattal bíró kitűnő tudású főorvos-szerző most megjelent könyvében a meghüleses betegségek elleni védekezés értékes tanácsaival látja el a nagyközönséget. Különösen értékesek a csecsemőkortól és gyermekkorra vonatkozó különleges óvintézkedések, melyet minden gondos szülőnek a legnagyobb gondtal és pontossággal kellene betartania. Nem sokkal kisebb jelentőségű azonban az aggkorban betartandó megelőző és óvintézkedésekre vonatkozó fejezet, különösen ha megfontoljuk, hogy a meghüleses betegségek következményei e korban különösen

van valami a régi életéből.

Ragaszkodik hozzánk, kapaszkodik, mert kicsuszott a talpa alól a föld.

Es közben nem veszi észre sem ő, sem mi, hogy nekünk is kilopják lassan a lábunk alól a talajt.

ABLAK

veszélyesek. A korábbi művei révén is már jól ismert kitűnő szerző most megjelent könyvét nagy érdeklődéssel és hálával fogadta a nagyközönség. Kapható a Brassói Lapok könyvosztályában. Ara csak 36 Lej.

— Hamis garancialevéllel szélhámus kodott. Kolozsvárról jelentik: Hansa György marosvásárhelyi illetőségű többrendbeli szélhámossággal vádolt egyéni tartóztatott le a kolozsvári rendőrség Hansa a kolozsvári Neumann-cég garancia levéllel követte el csalásait. Ez a garancialevél így szól: „Ezennel igazoljuk, hogy Hansa György szabómester nálunk 20 ezer lej értékű árut vásárolhat”. Az érdekes szabómester ezzel a levéllel operált a tordai és dési cégeknél, ahonnan ruhákat és szöveteket csalt ki. A megkárosított kereskedők mikor rájöttek a csalásra, feljelentést adtak be a szélhámus ellen, akit hosszas keresés után tegnap fűelt le a kolozsvári rendőrség.

(*) Köszönetnyilvánítás. Mindazoknak, akik drága, feledhetetlen férjem Lámm János fűrészgyáros elhunyt alkalmából bármi módon részvéteket fejezték ki és fájdalmamat enyhítették, ezuton mondok hálás köszönetet. Toplița (Maroshévíz) 1934 november 8.

Özv. Lámm Jánosné

— IDŐJÁRÁSJELENTÉS. A budapesti időjárás-kutató intézet jelentése szerint gyengülő déli és délnyugati légáramlás. Az időjárás-átalában derült. Éjjel talajmenti fagy, reggel ködképződés, a nappali hőmérséklet kissé emelkedő.

— Román kommunista a debreceni bíróság előtt. Debrecenből jelentik: A debreceni törvényszék érdekes ügyben hozott ítéletet. Avramescu Sándor román állampolgár felesége került a bíróság elé, aki kommunista propaganda miatt már egyszer másfél évi börtönt kapott a magyar bíróságtól. Annak ellenére, hogy az ország területéről kiutasították, mostanában mégis visszatért és újból megkezdte működését: Miskolcon ahol kommunista röpcédulákat osztogatott, a szerencsi országutakon levő kilométerjelző kövekre pedig kommunista kiáltványokat ragasztott. A debreceni törvényszék ezalkalommal 6 hónapi fogsággal sújtotta a vádlottat, aki az ítélet ellen fellebbezett.

— Makacs székrekedés, vastagbélkatarrus, puffadás, vértörődés, anyagcsere-zavarok, sárgaság, aranyeres csomók, csipőfájás esetében a természetes „Ferenc József” keserűvíz — reggel és este egy-egy kis pohárral bevéve — rendkívül becses háziszor. Klinikai megfigyelések tanúsága szerint a Ferenc József víz még ingerlékeny belü betegknél is gyorsan, biztosan és mindig enyhén hat, úgy, hogy spasticus obstipational is alkalmazható.

Lefejeztette magát a vónattal egy kolozsvári varróleány

Kolozsvár, november 11.

Rejtélyes hátterű öngyilkosság történt péntek este fél 10 órakor a szomorúan hírhedt kolozsvári „halálsorompónál”.

Orbán Mária 15 éves varróleány a bukaresti gyors elé vetette magát. A mozdony kerekei borzalmas munkát végeztek, a szerencsétlen fiatal lány fejét lemetstették a kerekek, törzsét 50 méterre vonszolta a mozdony, majd ledobta a földtől. A pályáról talált rá az öngyilkos lány szörnyen összeroncsolt holttestére.

A rendőri bizottság nyomban kiszállott. Kihallgatták a szülőket, akik érthetetlenül állanak lányuk öngyilkossága előtt, melynek okát nem is sejtik. A lány az esti órákban jókedvűen távozott hazulról és a halálakészülésnek legkisebb jele sem látszott rajta. A rejtélyes hátterű öngyilkosság okának kiderítésére a nyomozás folyik.

ÖSZKOR LEGJOBB IDŐ
gyümölcsfát ültetni

ÁRJEGYZEK INGYEN !!

Erdélyi Szász Gazdasági Tanintézet Faiskolája

Mediaș — Telefon 29 szám.

K Ö Z G A Z D A S Á G

Erdély vezet másfélmillió adóssal a konverziós adósságok terén

Ugyancsak Erdélyben utasították vissza legtöbben a konverziós törlesztések elfogadását — A mezőgazdasági tartozások 95 százaléka kerül likvidálásra november 15-én

Bukarest, november 11.

A konverziós törvény gyakorlati jelentőségével kapcsolatban az igazságügyminisztérium statisztikai hivatala rendkívül érdekes és tanulságos összeállítást készített a különböző adóskategóriák és hitelezők megoszlásáról. Ezek az adatok, amelyeket a különböző törvényeszek küldtek be a hitelezők névszerinti felsorolásával, így tehát 100 százalékosan megbízhatók, azt mutatják, hogy egész Romániában 3,112.784 mezőgazdasági adós és 511.943 városi adós esik a konverziós törvény rendelkezései alá. Ebből Erdélyre 1,361.945 falusi és 134.750 városi adós jut, utána következnek a Regát 1,233.863 mezőgazdasági és 287.133 városi adóssal, Bukovina 363.222 mezőgazdasági és 48.593 városi adóssal, majd Besszarábia 173.774 mezőgazdasági és 39.465 városi adóssal. Ezek szerint tehát Erdély vezet a konverziós adósságok száma terén, ami arra vall, hogy Erdélyben volt a legfejlettebb a mezőgazdasági hitelrendszer. Ez a magyarázata annak is, hogy ugyancsak Erdély és Bánát területén akadt a legtöbb hitelező, aki nem fogadta el az adósságok által felajánlott adósságfizetési ajánlatot.

Az országban összesen 1.827.294 olyan hitelező van, akít érint a konverziós törvény és ezek közül mindössze 11.780 hitelező utasította vissza az adósságajánlatát.

Avagyis alig 0.60 százaléka az összlétszámnak. Ezek inkább tízéves fizetési haladékok adatai és megelégszenek addig évi 1 százalékos kamattal, de a tartozás összegéből nem hajlandók engedni. A jövő majd megmutatja, hogy mennyiben volt helyes ez a politika. Tény az, hogy a hitelezők óriási többsége belenyugodott a sorsába és elfogadta a számára kedvezőlen egyességet, csak hogy egyszer már szabaduljon ettől a gondtól. A visszautasított adósságok száma az egész országban 11.441, amiből 95.092 mezőgazdasági és 16.349 városi adós. Erdélyben 62.866 mezőgazdasági és 3334 városi adós, összesen tehát 66.200 adós ajánlatát utasították vissza a hitelezők, míg az ország többi részében összesen csak 45.211 adós ajánlatát nem fogadták el a hitelezők. Százalékarányban a visszautasított mezőgazdasági adósságok száma alig 3.15, a visszautasított városi adósságok száma pedig 3.31 százalékát teszi ki az összes konverzió alá eső adósságnak. Ilyenformán tehát november 15-én a multbeli adósságok több mint 95 százalékának likvidálása kezdődik meg.

Az igazságügyminisztérium statisztikája szerint a konverzió alá eső mezőgazdasági és városi adósságok összege 79 milliárd lej lesz ki, míg a konverzióhoz hozzá nem járult 11.780 hitelező által követelt összeg 2 milliárd 697 millió 136 ezer 825 lej.

vagyis függőben marad 3.40 százalék. A kölcsönök visszafizetésének biztosítására adott garanciák szerint ez az összeg a következőképpen oszlik meg: 961 millió 780.660 lej bekebelezett adósság (35.66 százalék), 267 millió 585.598 lej elsőhelyi betáblázásra csinált, vagyis privilégizált tartozás (9.18 százalék), 1 milliárd 487 millió 770.567 lej (55.16 százalék) váltóadósság). Tartományok szerint a visszautasított konverziós adósságok tartozásai így oszlanak meg: Regát 694 millió 51.385 lej, amiből 450 millió 108 ezer 185 lej jelzálogtartozás, 62 millió 562.282 lej privilégizált és 181 millió 390 ezer 918 lej váltóadósság. Erdély: 1 milliárd 485 millió 3221 lej, amiből 416 millió 459.965 lej bekebelezett, 169 millió 885.781 lej privilégizált és 898 millió 677.485 lej váltóadósság. Bukovina: 484 millió 157.845 lej, amiből 81 millió 342 ezer 801 lej bekebelezett adósság, 14 millió 187.545 privilégizált és 388 millió 627.493 lej váltóadósság. Besszarábia: 33 millió 924.374 lej, amiből 13 millió 889 ezer 703 lej bekebelezett tartozás, 960 ezer lej privilégizált és 19 millió 74.671 lej váltóadósság.

A legtöbb váltótartozás tehát Erdélyben van, amely 60.52 százalékkal szerepel ebben a kimutatásban, viszont a jelzálogtartozások terén a regát vezet 64.85 százalékkal.

Érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy az igazságügyminisztérium rendelete értelmében

minden hitelező, aki nem fogadta el az adósság csökkentését, köteles volt a rendelkezésére bocsátott nyilatkozatban feltüntetni azt is, hogy eddig mennyi kamatot kapott az eredeti tőkekihelyezés után és mennyi kamattal tartozik még az adós. Erre a kérdésre a legtöbb hitelező vagy egyáltalán nem válaszolt, vagy pedig nagyon hiányos választ adott,

amelyeket a minisztérium most verifi-

kál. Az ismert adatok alapján az igazságügyminisztérium megállapította, hogy a konverziós ajánlat elutasításában érdekelt 2 milliárd 697 millió 136.825 lej után 1 milliárd 512 millió 57.096 lej kamatot fizettek már az adósságok és még 1 milliárd 619 millió 281.714 lejt kell visszafizetniük, vagyis

a kamatok 434 millióval meghaladják a kölcsönadott tőkét.

Akár mennyire igaz is, hogy itt főként hosszú éveken át nem törlesztett adósságokról van szó és így bizonyos tekintetben természetes, hogy a kamatok végül meghaladják a tőkét, mégis ezek a hiányos adatok is azt bizonyítják, hogy a hitelezők bizony alaposan megsarcolták az adósaikat, akiket még most sem hajlandók kiengedni a karmaik közül.

Még egyetlen exportüzlet sem jött létre az új kiviteli rezsim alapján

Teljes a tájékozatlanság az új rendszer gyakorlati alkalmazása körül — Nem adnak ki végrehajtási utasítást — Manolescu-Strunga miniszter optimista nyilatkozatok ad, miközben mindenki tiltakozik

Bukarest, november 11.

Manolescu-Strunga minisztert komoly közgazdasági körökben félig bukott miniszternek tekintik és ezzel magyarázzák azt a viszonylagos passzivitást, amelyet a gazdasági körök kezdenek tanusítani az új kiviteli és behozatali rendszer kérdésében. Ez a passzivitás annál is inkább érthető, mert habár az exportra vonatkozóan az új rendszer már november elsejével életbe lépett, senki sem tudja, hogy tulajdonképpen mi a teendő és hivatalos helyről sem tettek közzé semmiféle tájékoztató nyilatkozatot az új exportreжим gyakorlati alkalmazásával kapcsolatban. Ennek tulajdonítható, hogy még egyetlen exportüzlet sem jött létre az új rezsim alapján, annak ellenére, hogy az importőrök részéről máris nagy a kereslet az exportból eredő behozatali devizautalványok iránt és hogy több kiviteli-behozatali kombináció

perfektuálására is történt kísérlet.

A legfőbb baj az, hogy az exportőrök nem mernek határidőre szóló üzletekbe bocsátkozni, amikor maguk sem tudják, hogy a kivitt áruért kapott devizákból mennyi felett rendelkezhetnek szabadon. A lapokban megjelent ugyan egy hirdetés, amely szerint a Banca Nationala megállapította volna, hogy mely államokból eredő devizákból hány százalékot akar magának megtartani, ezeket a híreket azonban megcáfolták, arra való utalással, hogy ezeket a százalékokat az iparügyi minisztériummal együtt állapíthatja csak meg a jegybank. Lehet, sőt valószínű, hogy a Banca Nationala csakugyan megcsinálta ezt a beosztást, de Manolescu-Strunga erélyes tiltakozására jobbnak látta az egészet letagadni és így csakugyan nem tud senki semmit az új rendszerről.

Titkolják az exportprémiumos árukat

Bizonyos az, hogy a kiviteli szezon egy héten belül bezárul és akkor jóformán semmiféle áruexport sem lesz.

Annak ellenére, hogy ezidőszent a Banca Nationalának elegendő devizája van, miután hónapok óta senkinek sem utalt ki semmiféle devizát, a behozatal mégis a legnagyobb nehézségekbe fog ütközni a télen,

miután a jegybank mostani devizaállománya más célokra van szánva, másrészt viszont az új rendszer értelmében csakis előzetes export ellenében lehet külföldi árut behozni. Ezen a helyzeten a kormány állítolag úgy akar segíteni, hogy bizonyos garanciák ellenében engedélyezni fogja, hogy az importcégek előlegül behozhassanak bizonyos árumennyiséget a részükre megállapítandó importkontingens terhére. Ez az átmeneti intézkedés azonban szükségessé teszi bankgaranciák igénybevételét, ami újabb drágulást fog jelenteni a behozott áruk-nál.

Egy másik konkrétum az új rendszerrel kapcsolatban az, hogy egész sereg új készáru vonatka be a kontingentálási rezsim alá, másoknál pedig felemelik az illetékeket. Az UGIR elő is terjesztette ezeknek az áruknak a listáját, amelyet természetesen a legnagyobb titokban tartanak november 15-ig, amikor az új rezsimnek az importra vonatkozólag is életbe kell lépnie.

Az eddig begyűlt kontingentálási illetékekből egyébként a kormány számos új cikk részére állapított meg kiviteli prémiumot.

Különösképpen azonban egy a minisztériumban, mint a gyáriparosok szövetségénél a legnagyobb titokban tartják, hogy mely cikkekre terjesztették ki az exportprémium rendszerét.

MANOLESCU-STRUNGA NYILATKOZATA

Az általános elégedetlenség és tájékozatlanság közepette különös benyomást keltett az a nyilatkozat, amelyet az „Argus” részére adott Manolescu-Strunga miniszter az új kiviteli és behozatali rezsimről. Ebben a nyilatkozatban a miniszter olyan optimizmust igyekszik belesuggerálni az érdekeltekbe, a melynek nagyon kevés létjogosultsága van.

A nyilatkozatot talán azért találta szükségesnek közzétenni a miniszter, mert egyrészt látta, hogy az export sehogysem akar megindulni az új és lényegükben ismeretlen feltételek alapján, másrészt pedig éppen előző nap jártak nála a petróleumexportőrök és tiltakoztak az új rezsim ellen, amely elzárja előlük a külföldi piacokat. Ezzel szemben Manolescu-Strunga megállapítja, hogy minden kritika alaptalan, miután az új rendszer még nem lépett életbe teljes egészében, ami pedig a jövőt illeti, a miniszter el-

sősorban az export fokozásával törődik. Elismeri, hogy ezen a téren találkozónak bizonyos kellemetlenségek, de szerinte ezeknek semmi közük az új rendszerhez.

Különösen nem érti a miniszter a petróleum cégek nyugtalanodását, amelyek részére — szerinte — az új rendszer semmiféle újabb megszorítást nem hoz, mert hiszen ezek a cégek a multban is kötelesek voltak a kivitelből eredő teljes devizamennyiséget a Banca Nationalához beszoolgáltatni. Manolescu-Strunga el is dicsekszik azzal, hogy ő a legnagyobb engedékenységet tanusította ezzel a fontos exportággal szemben, amikor megengedte, hogy a petróleumexportőrök ne adják le az egész devizát a jegybanknak, hanem abból bizonyos mennyiséget felhasználhatnak a saját szükségleteik importálására, adósságok, kamatok, osztalékok és egyéb esedékségek kifizetésére, anélkül, hogy ehhez a Banca Nationala engedélyt kellene kérniük.

ÉS A VALÓSÁG...

Szakkörök szerint a miniszternek ez a kijelentése ellentétben van magával az új rezsim életbeléptetéséről intézkedő dekrétummal, amely egyrészt kötelezően előírja, hogy a petróleumkivitelből eredő minden devizát be kell szolgáltatni a Banca Nationalához, másrészt említést sem tesz arról, hogy ezeknek a devizáknak valamely részét másra is felhasználhatják, mint az üzemükhöz szükséges anyagok importjához. Még kevésbé talál hitet az a kijelentés, hogy a petróleumcégek a Banca Nationala hozzájárulása nélkül vehetik igénybe a devizák egy részét.

Az érdekeltek most igazán nem tudják, mihez tartásuk magukat: az eredeti rendeltettséghez, amely szerint büntetés jár az engedély nélkül és a megengedettnél más célokra felhasznált devizákkal való rendelkezésért, vagy pedig a miniszter nyilatkozatának, amelyet Manolescu-Strunga a jegybankkal előforduló konfliktus esetén egyszerűen letagadhat, vagy apokrifnak minősíthet.

A másik nagy exportörccsoport, amelyhez a miniszter nyilatkozata szól, a fakiviteli cégek, amelyek Manolescu-Strunga szerint teljes mértékben hozzájárultak az új rezsimhez. Az exportprémiumok rendszere kitünően bevált és a kivitel mennyiségileg megkétszereződött, elég jó áruk mellett. Ezzel szemben a fakiviteli cégek pénteken este rendkívül népes gyűlésen tiltakoztak az új kiviteli rendszer ellen, amely fölösleges módon megnehezíti a romániai fűrészáru külföldi értékesítését.

Attól tartanak a fások, hogy az új rezsim következtében nem lesznek eléggé versenyképesek egyes piacokon, ha a kormány nem emeli fel a jelenleg érvényben levő exportprémiumokat.

AZ „ARANYVALUTA”

AMELY SENKINEK SEM KELL

Végül a gabonakivitelről a miniszter úgy beszél, hogy az elbir minden korlátozást a külfölddel szemben, mert a gabona aranyvaluta, amelyet mindenképpen megvesznek az importállamok. Ezt olyan időben jelenti ki a miniszter, amikor a kikötőkben hónapok óta szünetel majdnem minden üzleti tevékenység, mert nincs kereslet és ezért az áruk állandóan esnek, úgyhogy a gazdák sok helyen az állataikat hizlalják, vagy tüzelnek a gabonával.

Manolescu-Strunga érthetetlen optimizmusával szemben úgy ipari, mint kereskedelmi körökben, valamint az exportőrök és importőrök körében a legelősebb szkepticizmus tapasztalható. Fokozza az általános nyugtalanodást az a körülmény is, hogy a miniszter nem is óhajt végrehajtási utasítást kiadni az új rendszer alkalmazására, azzal az indoklással, hogy alkotmányjogilag ez nem szokás, csak parlamenti törvényeknél és a gyakorlati végrehajtást teljesen a külkereskedelmi bizottságra bizza. Csak természetes, hogy ilyen körülmények között majdnem mindenki már most megbukottnak tekint az új rendszert és azt várja, hogy a kormány is rájőjjön erre, miután Manolescu-Strunga miniszter belátására — a jelek szerint — nem lehet számítani.

Bányai Ernő

Az aradi cenzor és a belügyminiszter

Inculetz belügyminiszter Aradon járt és ez alkalommal nyilatkozott a kisebbségi sajtó munkatársai előtt. A hírlapírók megkérdezték a minisztert, van-e tudomása arról, hogy az egész országban egyedülálló módon, a cenzura nem engedélyezi a régi magyar földrajzi nevek használatát és eltöltötte a magyar utca nevek alkalmazását is. A belügyminiszter kijelentette, hogy ez az intézkedés törvényellenes, mert a magyar helységnevek használata megengedett dolog. A kijelentést a belügyminiszter megismételte a megyefőnök előtt, aki látszólag tudomásul is vette a bejelentést, azonban, mint kiderült, mint magánember vett tudomást erről, nem pedig mint megyefőnök.

A belügyminiszter távozása után a helyi lapok megkísérelték a belügyminiszteri nyilatkozat alkalmazását: cikkeikben használták a régi magyar elnevezéseket. A cenzura azonban, mit sem törődve azzal, hogy ezzel a belügyminisztert mintegy guany tárgyává teszi, továbbra is makacsul törölte a régi elnevezéseket, mondván, hogy hivatalosan nincs tudomása a „rendszerátváltásról”...

Mindenestre érdekes lenne tudni, hogy mit szól a belügyminiszter az aradi cenzor-alkirály önkényeskedéséhez, mindenestre érdemes volna tisztában lenni azzal, hogy tulajdonképpen ki is az ur ebben az országban: a felelős kormány, avagy a helyi potentátok?

Mert mégis csak tarthatatlan az a helyzet, hogy amíg a kormány állandóan a demokráciáról és annak megvédéséről beszél, addig az országban különös gesztusok nehezdednek a közvéleményre. Aradon például még csak a sportegyesületek neveit sem szabad magyarul kiírni, nem beszélve arról, hogy miniszterek nyilatkozatait, hivatalos jelentéseket dob ki a lapokból a cenzor.

Polgármesterkongresszust,

az ország polgármestereinek összejövetelét tartották meg a közelmúltban Aradon. Az ország városainak fejei ösdugták fejüket és megbeszélték a különböző ügyes-bajos dolgokat. Közben pedig megtekintették Arad nevezetességeit, — ezt a néhány nevezetességet, amit még meghagytak ennek a mesterségesen halálraült városnak. Láttak néhány szép gyár-üzemmel, láttak egy tündöklően berendezett kulturpalotát, amely minden zugában a kulturát szolgálja, láttak néhány rendezett utcát, mi egymást — lehet-e csodálkozni azon, hogy ezek az urak legteljesebb meglepődésüket fejezték ki a látottak felett?

Aradot, a haldokló, ezer értékétől megfosztott Aradot nem látták. Nem is láthatták, mert ezt csak az láthatja, aki ismeri régebben is ezt a várost. Aki ismeri ezt a sokatigérő, ígéretekkel teljes emberi települést, amelyet bénává herélték a körülmények és amelyet végképpen a halállal jegyzett el a megbocsájtathatlan politika, amely a megmaradt életenergiákat is elvette tőlünk.

Nem érdeklődött a látogatók közül senki sem az után, hogy hová lett az aradi repülőgépgyár, amelyet egyszerűen eltelepítettek innen. Nem érdeklődött senki arról, hogy hová lett innen az automobil- és motorgyár, amelynek gépei a brassói repülőgépgyár padlásán rozsdásodnak. Nem érdeklődött senki az iránt, hogy miért nincs üzemben ez a gyár-üzem, amelyből játszni könnyedséggel Románia egyetlen traktorgyárát lehetett volna fejleszteni amellyel, hogy pompás automobillal látható volna el a piacot...

Mint ahogyan senki sem érdeklődött az iránt, hogy hová lettek azok a vállalatok, amelyeket megfojtottak, vagy amelyek kénytelenek voltak Bukarestbe költözködni. Senkit sem érdekelt, hogy hová lettek azok a közintézmények, melyek valamikor Aradnak jelentőséget kölcsönöztek és amelyeket eltelepítettek innen...

A polgármesterkongresszus résztvevői nem látták Aradot. A halott várost, ahol tobzódik a nyomor, meghalt az élet. Aradot, amelynek éjszakája este tizenegy órakor kísértetiesen hasonlít valamilyen falu álmos éjszakai hangulatára.

A kongresszus tisztelőit a közúti világitást tizenegy óra után is üzemben tartották, rendszeresen söpörték az utcákat s egynéhány más, ügyes trükkel igyekeztek leplezni a tény, hogy Arad már csak nem is marad, hanem kísértetiesen visszaesett.

Halott város halott látványosságai felett fejezték ki meglepődésüket a vendég polgármesterek. És ki kell jelenteni: Arad polgársága semmiképpen sem oszthatja — egyébként mérvadó — véleményüket...

Kémnek, hazaárulónak és zsarolónak nevezi a román sajtó az aradi magyarfaló „purifikátort”

Stefanescu szerkesztő ur — otthonkában...

Nemrégiben különös röpirat jelent meg Temesváron: egy temesvári román hírlapíró leleplezte egyik Arad-bánsági kollégáját, akit az ittlő kisebbségek legkiméletlenebb ellenségükként ismertek. A szóbanforgó lapszerkesztő ur Aradon megjelenő lapjában minden nap megeszik néhány magyart, minden nap a legvadabbul uszít ellenünk, purifikál, vereszkedik, harcol, harsog, már ahogy a manapság divatbajött román hecc-hírlapírók ezt általában tenni szokták.

Aki csak harsogni hallotta ezt a nagyszerű embert, aki csak a lapját olvasta eddig, bizonyást azt hihette, hogy fájának lángoló szeretetű, bár elvakult de mégis tiszteltemlő harcosa subogtatja felettünk vak elfogultságában a gyűlölet szókorbácsait. És most íme kiderült. Kiderült, hogy a nagy hazafi külön, slány figurácska, akit fajtestvérei talán még kevésbé szívelenek, mint mi.

A nemrégiben megjelenő röpiratban a temesvári román hírlapíró nem kevesebbel vádolja meg a nagyszerű mintahazafit, minthogy a háboruban a németek fizetett kémje volt, aki kivégeztetett egy román rendőrtisztet.

Zsarolónak, csirkefogónak, sajtóbetyárnak nevezi a röpiratszerkesztő a közrendőrből rendőrkomiszárrá avanzált kitűnő purifikátort, aki miután kirúgták a rendőrség kötelékéből, — felcsapott lapszerkesztő-honmentőnek...

Stefanescu úrról, aki a leleplezések középpontjában áll, mi is tudtunk egyet és más. Mi is tudtuk, hogy sziguranakomiszár korában szadista kéjelgással kinezta félholtra az embereket. Tudtuk, hogy keze alatt megőrült egy ember. Tudtuk, hogy Costa Foru, a ragyogótollu román publicista valóságos vádiratot írt a komiszár ur működésével kapcsolatban. Tudtuk, hogy több mint elfogult: gonoszokdóan rosszindulatú ez a derék ur-ember. Ezt már meg is irtuk róla. És Stefanescu ur veréssel fenyegetett válaszképpen a cikke miatt...

Ezt azonban nem tudtuk. Nem tudtuk, de nem is hittük: hogy ez a lángelkű purifikátor, akinek lángoló hazugságai már annyiszor perzelték lelkünket-önérzetünket, hogy ez a kitűnő purifikátor — fájának, saját fájának ellensége...

Eveken keresztül uszított, szította a gyű-

lölséget Arad-Bánság lelkei között ez a nagyszerű ember, éveken keresztül ontotta a rágalmakat és hazudott és kijátszotta magát nemzete lángelkű harcosává. És íme kiderült: a purifikátor ellen a román sajtó kezd hádjáratot, mert utálják, mint álhazafit és gyűlölik mint az álhírlapírók típusát, aki abból él, hogy megfélemlíti az embereket.

Íme: ezeket nem mi irtuk. Röpirat jelent meg minderről. És Stefanescu ur nem sietett megtorolni a vádakat. Stefanescu ur nem sietett az igazságosság napfényére a szörnyű sérelemmel, amelyet arcába mázoltak. Nem, mert úgy látszik fél a napfénytől.

Nos, mi nem ijedtünk meg, amikor Stefanescu ur veréssel fenyegetett a viszonttámadások során. De reméljük, hogy a temesvári román kartárs leleplezése után Arad-Bánság jóérezsű román közvéleménye sem ijed meg. Ellenkezéleg: felháborodottan távolítja el a méregközpontot, amely kűl esztendeje egyebet sem tesz, mint a gyűlölséget szítja a nyugati határszél mentén...

Kérdés, amelyre nem adnak választ

Ki is gyűjtögetett a König és Lázár cég aradi raktárában?!

Vége a komédiának: az ügyesség és vizsgálóbírósság jegerős végzéssel megszüntette a vizsgálatot, amelyet annak a „bűnügynök” kivizsgálására indítottak, amely a König és Lázár féle, országosan ismert szállítványozási vállalat raktárhelyiségében keletkezett tűzvesszel állott kapcsolatban.

Megirtuk annak idején: mondván csinált bűnügnyről van szó. Megirtuk: hamis vádosszövegek hazugsága kavarta fel ezt a „bűnügnyt”. Leszógtattuk: kisebbségi vállalat ellen indított gyűlölködő hajszánál semmi egyéb a „gyűjtögetés” meséje. És amit akkor mondottunk, most igazolta a hatóságok állásfoglalása.

Ez év augusztusában történt: éjszaka, ismeretlen körülmények között kigyulladt a König és Lázár cég vasuti raktára. A tűzoltóságot egy ismeretlen hang ezzel értesítette: Felgyűjtötték a vasuti raktárakat. Ugyanez a hang avizálta a „gyűjtögetésről” a vezető fő-ügyészt is. Hogy ki tudhatta előre, hogy a lezárt raktárban gyűjtögetés történt — nem tudni. Csak sejteni lehet.

A König és Lázár cég, amely megszervezte Románia területén az áru gyűjtöfoglalást, e forgalom lebonyolítására koncessziót nyert a kormánytól. Az ultraszovinszta izgatók, akik legtöbbször anyagi elgondolások alapján verik félre a haragot, heves, kiméletlen uszítási hadjáratot indítottak a König és Lázár cég ellen és a kisebbségi vállalkozás lehetetlenné tételére mindenféle rágalmakat ta-

láltak ki. A tüzeset előtt ujult roham indult meg a cég ellen és amikor a tüzeset megtörtént, az uszító sajtó habzó szájjal vetette magát az ügyre: új tőkét kovácsoltak a kisebbségi vállalat ellen.

Vádak születtek, vádak özönlöttek: az ügyesség a vádalmaz alapján két letartóztatást eszközölt. Letartóztatta a König cég két vezető tisztviselőjét. A két áralanul meghurcolt ember csak nagy nehezen tudta magát tisztázni a súlyos vádak alól. Végül is mindketten szabadlábra kerültek. Kiderült, hogy a heccsajtó gyanusan jól volt informálva és most már az volt a helyzet, hogy Königék maguk hangoztatták, hogy valóban büneset-ről volt szó a tűz keletkezésénél. A tüzet azonban nem a König cég terhére kell írni, hanem ellenkezéleg...

A vizsgálat természetesen tovább folyt. Most véget ért. És eredményképpen teljesen rehabilitálták a két kisebbségi tisztviselőt és velük együtt a céget is. A vizsgálatot pedig megszüntették. Az iratokat lezárták.

Pedig kár volt ezzel a megszüntető végzéssel olyan nagyon sietni. Mégis csak érdemes lett volna kikutatni, ki az, vagy kik azok a nagyszerű emberek, akiknek érdekében állt egy száz és száz embernek kényeret adó cég nyakát szegni, ha kell még inszenált gyűjtögetés árán is...?

Erre már nem volt kíváncsi az ügyesség...?!

Üres házak...

Üresen kongó nézőtér, üres házak előtt játszik estéről-estére a jobbsorsra érdemes aradi magyar színtársulat. A társulat művészeti irányítása ugyszólván kizárólag Forgács Sándor, a kitűnő színművész kezében van és minden jóakarát, minden igyekezet ellenére: a társulat a legteljesebb közöny jegyében vergődik a szezon kellős közepén.

Bátran elmondható, hogy Erdély egyik legjobb társulata — ha nem egyenesen a legjobb együttese, — dolgozik Aradon: igazán elfogadható előadások és nagyszerű igyekezet jellemzi az aradi színezfronatot. Prózái előadások és operett-szlágerek felváltva futnak: és mégsem megy a színáz.

Üres nézőterek és üres kassza jellemzi az aradi színiévdatot. Ugyhogya az a helyzet, hogy a társulat rövidesen formálisan átmenekül Temesvárra. Mi lehet ennek az oka, mi lehet a baj kórokozója?

Tudjuk: a mozgóképszínházak behozhatatlan konkurenciát jelentenek, a rádió nemkülönben veszedelmes ellenfele a színháznak. De mégis: ezen túl — itt többről van szó, mint kényelmi kérdéssről.

Emberek, kisebbségi kulturmunkások

kényere, soványka kényere forog itt kockán és éppen azok nem sietnek a veszendő magyar kisebbségi színjátszás segítségére, akiknek módjában állana ez. Éppen azok kísérik megdöbentő közömbösséggel ezt a küzdelmet, amely a magyar szó szolgálatában áll — akárhogyan is nézzük, ez mégis így van: a magyar szó szolgálatában áll — tehát éppen azok a felháborítóan közönyösek, akiknek nemcsak, hogy módjukban állna segíteni, de egyenesen: kötelességük lenne.

Az üres nézőtér ezidén egészen komolyan az aradi magyarság szegénységi bizonyítványa. És bár manapság a szegénységi bizonyítvány nem szégyelni való, ez a szegénységi bizonyítvány nemcsak bizonyítvány, kicsit szégyen is.

Nem kényszeregyezkedünk

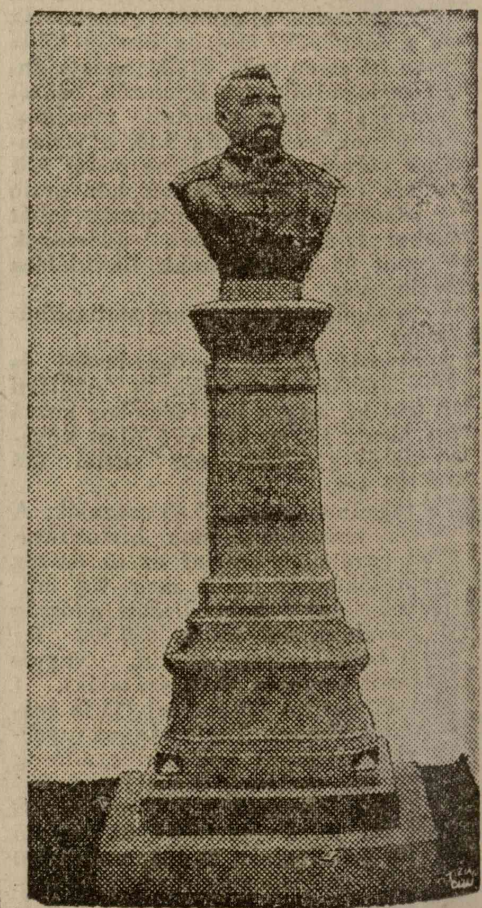
Különös eseménye volt a napokban az aradi törvényszék kényszeregyességi osztályának: kétesztendő óta első ízben kényszeregyességi kérelem érkezett a hivatalhoz...

Két esztendő óta első esetben történt meg, hogy aradi kereskedő kényszeregyességet kért... és ez bizony nem

is olyan öröndetes tünet, mint ahogyan látszani mutatkozik.

Miért nem kérnek kényszeregyességet a kereskedők? Vajjon mi az oka a kétesztendő kényszeregyességi pauszának — ötlük fel a kérdés és bizony — sajnos, nem adhatjuk azt a választ, hogy „mert nincs szükség erre”. Azok sokkal szomorubb, sokkal elszomorítottabb: Aradon azért nem kényszeregyezkednek a kereskedők, mert már ehhez sincs erejük. Elgyengült, elvirágzott az aradi kereskedelem... Nincsenek üzletek már és főképpen nincsenek hitelek. Az aradi kereskedők nagyrésze elvesztette hitelét — tisztelt persze a kivételnek — és így még gondolni sem lehet arra, hogy kényszeregyezkedjék valaki.

A megcsufolt szobor...

Darányi János dr. volt aradi tisztifőorvos szobra, amelyet a városvezetőség „megértő politikájának” szimbolizálására lebontatott. A szobor felírása: Darányi János dr., a nemesszivü emberbarát emlékének Aradváros hálás polgársága, 1901.

SPORT

Nemzeti bajnokság első osztály: Nagyvárad: NAC—Ripensia, Kolozsvár: Romania—Juventus. Temesvár: Kinizsi—Unirea Tricolor. Arad: Universitatea—AMTE. Bukarest: Venus—Gloria.

Nemzeti bajnokság második osztály: Bukarest: ACFR—Sportul Studentesc. Konstanca: Macabi—Elpis. Szatmár: Olympia CFR—Kerámika. Nagybánya: Tricolor—KAC. Kolozsvár: CFR—Törökves. Nagyszeben: Piskii CFR—Soimii Plojest. Prahova—Victoria. Temesvár: Ilsa—Vulturii. Arad: IMTE—AAC. Nagyvárad: Phoenix—CFR. Marosvásárhely: Mures—NSE.

A magyar profibajnokságban: Ujpest—Budai, Hungária—Kispest, Ferencváros—Soroksár, Phöbus—Somogy, Bocskai—Szeged, III. kerület—Attila.

A szatmári Olimpia CFR csehszlovákiai turára megy. November 18-án indul és öt mérkőzést játszik. Az Olimpia CFR turáját elsősorban Ungvári játéka sikerének köszönheti.

Nagyszabású karácsonyi és újévi futballtorna lesz Milánóban. Már meg is alapították a pontos műsort, amely a következő: December 25: Hungária—Ambrosiana, december 26: Admira—Milánó, december 30: Hungária—Milánó, január 1: Ambrosiana—Admira.

Ferencváros—Ujpest mérkőzés — Portugáliában! A két vezető magyar egyesület portugáliai turája során újév napján egymás ellen mérkőzik Portugóban.

A bolgárok kölcsönkértek válogatott kapusukat. Maznikoff, a volt bolgár válogatott kapus, aki, mint ismeretes, a budapesti III-ik kerület csapatában játszik, valószínűleg résztvesz a Balkán-kupán, mint Bulgária kapusa. A bolgár szövetség ugyanis kölcsönkérte és a magyarok ki is adják erre a mérkőzésre.

Tenisz

Perry vereséggel kezdte ausztráliai turáját. Perry és Hughes, az angol ranglista két elsője ausztráliai turára indult. Az újjeléndi bajnokságon startoltak először. A döntőben találkoztak és mérkőzésük hatalmas meglepetéssel végződött. Hughes 6:2, 8:6 arányban könnyen győzött.

A hivatalos német tenisz ranglista elkészült. A férfiaknál: 1. Cramm, 2. Haenkel, 3. Menzel, 4. Nourney, 5. Denker, 6. Dessert, 7. Frenz, 8. Tuschen, 9. Tublein, 10. Sund. Hölgyeknél: 1. Aussem, 2. Horn, 3. Schneider, 4. Schomburk.

Télsport

Papetz—Zwack volt Európa-bajnokpár és Liselotte Landbeck, a világbajnokság második helyezette a bukaresti műjégpályán futnak bemutatót december elején.

Jégfokki

Nem engedélyezte a BKE romániai turáját a magyarországi testnevelési tanács és kedvezőtlenül véleményezte a bukaresti TCR budapesti mérkőzését is, amely így nem is valósul meg. A tiltó rendelkezés a román—magyar sportháborúságra vezethető vissza.

Uzás

Új 500 méteres magyar hölgy melluszó rekordot javított az alig 15 éves Hideg Kató Budapesten. Ideje 5 p. 11.6 mp, amely 15 másodperccel jobb a régi rekordnál. Közben 3 perc 23.2 mp-el a fennálló 200 méteres rekordon is belül uszott. A magyar uszósport új nagy tehetségét látják benne.

Asztali tenisz

Anglia—Németország 4:1 nemzetközi válogatott mérkőzés Hamburgban.

ÁBEL AMERIKÁBAN

41

REGÉNY
Írta: TAMASI ARON

Először az apám levelét adtam oda neki: és megkértem, hogy a Bolha kutyáról szóló hírközlést nagy figyelemmel olvassa el. Aztán nyomban odaadtam a másik irást is, amely azt tartalmazta, hogy engemet Dávid ur miért csapott el az öntődeből.

Gáspár bácsi mind a kettőt olyan figyelemmel olvasta el, ahogy kellett. Aztán reám nézett és azt mondta:

— A múlt héten észrevettem, hogy azzal a két fával mesterkedel, de nem akartam szólani.

Ebből megértettem, hogy még azt is tudja, amit nem tettem írásba s azt gondoltam: azért a férfiu mégis más! A következő pillantásban azonban már azt szerettem volna, hogy a kutyáról is mondjon valamit, mi necsak a kutyámhoz legyen méltó, hanem hozzám is, kettőnk-höz. S mintha megértette volna ezt a gondolatomat is rögtön, azt mondta nagy biztatóssal, mint aki az ebek világát jól ismeri:

— Egy cseppet se busulj, mert ilyenkor minden kutya el szokott tekeregni.

Erre nekem is mingyárt eszembe jutott a bakter Zsemle kutyája, akivel Bolha szintén „ilyenkor”, vagyis nyáron tette volt meg a bonyodalmas mezei sétát. El- is meséltem Gáspár bácsinak az egész hullámzó történetet, mit ő figyelemmel és szombati élvezettel hallgatott. A végén mégis azt mondta, hogy a Bolha részről az afféle tekerés sem lehetetlen, mint aminőt elbeszéltem, de ő mégsem arra gondolt előbb, hanem a jó kutyának arra a szokására, hogy amikor elveszti a legszeretőbb gazdáját, akkor messzeföldeket bérjár és mindenütt azt a legszeretőbb gazdát keresi. Így még kedvezőbb színben tünt fel előttem Bolha s mivel a sok jó közül mindig a legjobbat szerettem hinni róla, most is úgy gondoltam, hogy Gáspár bácsinak igaza lehet.

Annyira megnyugodtam, hogy necsak a szomorúságom köde kezdett oszladozni, hanem talpra állott az étvágyam is. S mire befejeztük az ebédet, már a Dávid ur hosszú alakját és az öntő-műhelyt egyaránt alkonyat vette körül. Egy futó gondolatnál többet nem is szenteltem ennek az alkonyatnak, hanem inkább arra törekedtem, hogy valahol máshol próbáljuk felakasztani a hajnalodást. Ebből a célból behívtam Gáspár bácsit a belső szobába és ott feltettem neki a kérdést:

— Most mit tanácsol?

Készen lehetett már régen a felelettel, mert rögtön mondta:

— Tanulj valami mesterséget!

— Miféle mesterséget?

— Akármiféle a világon: borbélyt, fodrászt, lakatost, ácsot, kőművest vagy szabót. Mindegyiket egyformán jól megfizetik. Melyikhez van hajlamod és kedved?

A felelettel én is régen készen voltam, de néhány óra óta azzal is készen, hogy amit gondolok, azt igazságosan és egyenesen meg is mondjam. Ránéztem tehát s mint egy bíró, bátron kijelenttem:

— Hajlamom és kedvem egyikhez sincs.

Gáspár bácsi meglepődve kérdezte:

— S miért nincs?

— Ha én azt meg tudnám mondani, nagyon okos volnék, — feleltem. — Olyan okos, hogy azzal az okossággal többet tudnék keresni, mint akármiféle mesterséggel.

Ahogy ezt kimondtam, egyszerre váratlan dolog történt, mert a Gáspár bácsi arcán kifeszültek a vonások, a szeme

pedig hideg lett, mint a barna békasó. Aztán reám nézett s el lehet gondolni, hogy milyen kedvezőtlenül, mert felállott és azt mondta:

— Sem apád nem vagyok, sem rokonom!

Abban a pillantásban éreztem, hogy az igaz gondolat miatt és az őszinte szavak miatt kaptam ezt a kitagadást. S éppen azért nem az volt az első, hogy megijedjek, hanem most már mindenekfelett az, hogy az igazságért és az őszinteségért bátron szenvedni fogok, még akkor is, ha csupán egyetlen csepp az én igazságom és egy egész tenger a szenvedés, ami érte kijár. Ulve maradtam tehát és mosolyogva csak ennyit válaszoltam:

— Az igaz, hogy se nem apám maga, se nem rokonom, de mégis van egy nagy dolog, amiben életünk végéig egyek vagyunk, talán jobban, mint a testvérek.

Már benne volt a nadrágja zsebiben a Gáspár bácsi két keze s ki is ütötte darabosan a szövetet, mintha ökölbe lett volna szorítva.

— Mi az? — kérdezte.

— Az, hogy székelyek vagyunk mind a ketten.

Csúnyán nevetett és rögtön azt mondta:

— Köpöm rá!

Ugy ért ez a felelet, ahogy a dugzagot érheti az az ütés, amellyel egy pillantás alatt szegénnyé varázsolja őt valaki. De én így nagyon szegényen is szeliden néztem reá és így szóltam:

— A köpést én nem ellenzem, de úgy találom, hogy elkésett velem. Mert látja, ezek a gazdag amerikai emberek, akik a „Wall street”-en uralkodnak, sokkal jobban tudták, hogy mikor kell köpni a székelységre, mint maga.

— Ezt nem értem, — felelte Gáspár bácsi.

Csakugyan láttam, hogy megzavarodott egy kicsit a szavaim miatt. Infettem neki és szóval is mondtam, hogy üljön egy kicsit vissza. Mivel nagyon értelmes ember volt és szeretett tudni mindent, készséggel visszault a székre. Akkor én is feléje hajoltam és még szelidebben s csendesebben mondtam neki:

— Hát hallgasson ide, Gáspár bácsi! Amikor én otthon, az országban jártam s amikor külföldön kereszttül ide eljöttem, örökké csak azt láttam, hogy csakugyan nem a legjobb székelynek s egyáltalában magyarnak lenni. Mert kicsi nép az: sokkal kisebb, mint ahogy az esze és az embersége után megérdemelné. No, most már, én arra gondoltam az előbb, hogy ezek a gazdag amerikaiak, valamint a hatalmas angolok s más nagy népek fiai, ezek mind előre tudhatták, hogy nem lesz jó székelynek születni s éppen azért már a születésük előtt köp-

(Folyt. köv.)

Pénzügyminisztérium

Az 1934. évi 4 és fél százalékos „Országfejlesztési Kölcsön”

Kibocsátási prospektusa

(Kivonat)

1. Nyilvános aláírás útján lej 1000.— névértékű kötvények bocsátatnak ki kötvényenként 880.— lejes árban.

A lejegyzt kötvények egyszerre, az aláírással egyidejűleg fizetendők ki 1934 november 5—30 között.

2. A befizetendő összeg egy része az állam által kibocsátott régi járadékpapirokkal is kiegyenlíthető az aláírási iven feltüntetett kurzuson. A járadékpapirokkal történő fizetés a jegyzés névértékének 20%át nem haladhatja meg.

3. Az 1000 lejes kötvény évi 4 és fél %os kamatot hajt, amelynek fele június

1 kötvény	3,000 000 lejjel	azaz	3,000,000
2 „ egyenként	1,000 000	„	2,000 000
4 „	500 000	„	2,000 000
4 „	250 000	„	1,000 000
46 „	100.000	„	4,600 000

Összesen 12,600.000 lej.

prémiummal váltanak vissza.

A következő években visszaváltandó kötvények száma 100.000 lejenként egy kötvénnyel csökken évenként.

6. A fennmaradó kötvényeket minden évben a névértéken felül 200 lejes jutalékkal váltják vissza és pedig:

az 1000 lejes címleteket	1200 lejért
„ 2000 „	2400 „
„ 5000 „	6000 „
„ 10 000 „	12 000 „
„ 20 000 „	24 000 „

váltják vissza.

7. A kamatokat és amortizációkat stabilizált lejben fizeti ki az állam, a lej 10 miligramm 0.900 finomságu arany értékének felel meg.

8. Az esedékessé vált szelvényeket, valamint a kisorsolt kötvényeket készpénz gyanánt fogadják el az összes köz-

pénztárak.

9. A kölcsön egész ideje alatt sem a kamatok összegéből, sem a kötvények visszaváltási értékéből nem vonnak le semmit, tehát ezek az összegek mindenféle adó és illeték alól mentesek.

A kötvények mentesek továbbá az örökösödési, ajándékozási és házassági szerződések adói, illetve illetékei alól.

10. A kötvények lombardirozhatók és azokat garanciakul és ovadékul elfogadják.

11. Jegyzések eszközölhetők az alábbi helyeken:

Nemzeti Bank és összes fiókjai, Postatakarékpénztár, az összes postahivatalok, valamennyi közpénztár és a megfelelő időben megállapított pénzintézetek.

Jegyzet: Részletes felvilágosítások a kibocsátási prospektusban találhatók.

Megjelent a B. L. és Népujság október havi ajándékregénye.

A regény szerzője **Finia Zoltán.**

Címe:

MINDEN FÉRFI GAZEMBER

A B. L. és a Népujság minden olvasója 4 lej kezelési költség befizetése ellenében megkaphatja ezt a regényt az ország területén bármely bizományosunknál, lapkihordónknál, árusunknál és természetesen kiszolgáltatja azt a B. L. és Népujság brassói kiadóhivatala, vagy pedig a bukaresti tiókkiaadóhivatala is.

Elvezetesebb és mulatságosabb regény, ajándékregény-sorozatunkban még nem jelent meg!

COLECTURILE PRINCIPALE din Ardeal, Banat și Bucovina

Localitatea	Colectura	Adresa
Arad	Banca Goldschmidt S. A. Casa de Păstrare Gen. Arad	Bulevardul Regina Maria 13
Brașov	Enkelhardt Alex.	Str. Mihail Weisz 5—7
Cernăuți	Banca Comercială Națională Banca Oehlgieser & Horowitz Noe Alfred	Piața Unirei 12 Strada Bucureștilor 10 Strada Bucureștilor 5
Cluj	Banca Iliescu S. A. Economia S. A. Institutul Comercial de Credit	B-dul Regina Maria 42 Piața Unirei 23 Piața Unirei 20
Oradea	Banca Dacia S. A. Union S. A.	Bulevardul Regele Ferdinand 4 Bulevardul Regele Ferdinand 1
Tg. Mureș	Révész Ernest	Piața 47
Timișoara	Banca Centrală, Casa de Schimb și Com. Banca de Scont Soc. pe Acț. Banca Timișoarei și S.C.p.A.	Strada Alba Iulia 9 Bulevardul Regele Ferdinand 11

ÁLLAMI SORSJÁTÉK

fix húzási nappal
minden hónap 15-én

ELSŐ HUZÁS
NOVEMBER 15-én

Siessen és vásárolja meg sorsjegyt a küszöbön álló húzáshoz!
Postai megrendeléseket is azonnal és a legnagyobb titoktartással teljesítünk

„FORTUNA” Brassó, Weisz Mihály-utca 5. Telefon 3-99.

Gondjaitól szabadul, ha sorsjegyet
vásárol a
**Banca Iliescu
S. A.-nál, Cluj**

A legmesszebbmenő diskreitoról
biztosítjuk!

Ráncos, szeplős, mitesszeres, pat-
tanásos arcok teljes kezelése új mód-
szeremmel — Kellemetlen hajszálak,
szemölcsök végleges kiirtása villany-
nyal. — Forduljon bizalommal intézetemhez.

„Margó” kozmetika

Brassó, Buzasor 7. II. emelet

Le a kalappal! — Ez teljesítmény!

Ingelen Oktoden Super, a bécsi rádióipar mesteralkotása.
Belmont Super, az amerikai rádiótechnika csodája
Szavatolt nappali és tengerentúli (gyarmati) vétel abszolút szelektív —
erőteljes, nemes hang, a legkényesebb igényt is kielégíti.

Kedvező fizetési feltételek!

Rádió „NOVY” Brassó, Rózsatér 19.

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó 4 lej, vastag betűből 8 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Álláskeresőknek, vagy ugyan-
azon szöveglő hirdetés négyszeri feladásánál 25% engedmény. A hirdetési díjak előre fizetendők.
Támpéldányt nem adunk.

Vétel-eladás

Jóforgalmu kocma és szat-
ocsüzet bérbeadó. Cím 16023
sz. alatt a kiadóban.

Eladó Brassó központjában
fekvő kézmű- és rövidáru üz-
let. Cím „Saxonia” Mihály
vajda (Kolostor) utca 14.
16055

Tulipántos ládát, időset, ne-
mes fából, jókarban keres
Rudolf Mosse, Arad. 16103

Allást nyer

Utazó kerestetik ital szak-
mában Brașov és vidéke ré-
szére. Ajánlatokat „Beveze-
tett” jellegre a brassói kiadó-
ba. 16057

Fiatal cukrászsegéd felvé-
tetik. Königstorfer cukrászda,
Arad, Minorita palota. 16084

Azonnali belépésre, állandó
alkalmazásra női fodrászt ke-
resek. Gráf András Diciosánt-
martin. 16084

Allást keres

Französin: deutschsprechend
sucht zu grossen Kindern
oder Gesellschafterin Stellung
Adresse: Französin, Satu-Ma-
re, Str. Juliu Maniu 22.

Allást keresek. Elmennék
magányos férfihez is, háztar-
tását vezetném, irodájában se-
gédkeznék, vidékre is. Leve-
leket „Intelligens leány” jel-
legre a brassói kiadóba ké-
rek. 16083

Bukarest

Minden magyar könyvudon-
ság a megjelenés után azon-
nal kapható az Ig. Hertz könyv
kereskedésben, București, Cal.
Victoriei 5. 258-b

Dr. Bihari Miklós bőr- és
nemibetegségek szakorvosa
rendelőjét a Palatul Lido-ból
Bulevard I. C. Brătianu 9 alá
helyezte át. Telefon 41989.
21137-b

BRASSÓI BURGONYA fe-
hér és rózsás, kitűnő minőségű
elsőosztályú áru, mázsánként
150 lej, hazaszállítva 50 kg-os
zsákokban (legkisebb meny-
nyiség 100 kg.) Rendeléseket
felvesz Union S. A. București,
Calea Plevnei 159 (Lessel
gyár). Telefon 3-80-45.

ARCOSA

kizárólagosan

női felöltők és ruhák
áruháza.

Állandó nagy választék
legújabb francia és angol
modellekben.

Gyermek- és női felöltők különböző
szövetekből, különféle szörmézéssel.

Olcsó árak.

Minden igényeknek megfelelő
délutáni- és estélyi ruhák.

ARCOSA

BUKAREST, Cal. Victoriei Nr. 33
(Casa Frascati). Telefon Nr. 3-64-67

Elegáns télikabátok,
kosztümök, szövet- és selgemuhanák
„MARGARET” SZALONBAN,
Brassó, Piața Libertății 10 I. emelet
(Luther söröcsarnok felett). Szolid árak!

Veszek régi aranyat és ezüstöt,
fizetem a legmagasabb árat,
becserélem új áru ellenében

ZIEGLER

Brassó, Kapu-utca 28.
Órás — arany — optikai műhely.

SEGÍTSÉG ÉS GYÓGYULÁS MINDAZOKNAK
AKIK VISSZERTAGULÁSBAN
SZENVEDNEK!

Fontos könyvudonság!

A viszeres láb, a visszértágulat

megelőzése, kezelése, gyógyítása
Írta: Dr. Engländer Árpád

Ez a könyv megtanítja, hogyan szabadulhat
makacs, fájdalmas és kellemetlen betegségétől.
A tartalomjegyzékből: A viszeres bajok je-
lentősége. — A láb vérkeringési viszonyai. —
Hogyan keletkeznek a visszértágulatok? — A
visszértágulatok tünetei. — A visszértágulat
komplikációi. — A visszértágulat okai. — A
visszértágulat diagnózisa. A visszértágulat
kezelése és gyógyítása. Kompressziós ke-
zelések, nyomókötések. — Műtéti kezelés. —
Injekcióskezelés. — A biztos gyógyulás útja
stb. stb.

E nélkülözhetetlen felvilágosító könyv ára
csak 54 Lej.
Beszerezhető a Brassói Lapok könyvostályá-
ban.

Fontos könyvudonság 40 éven
felüli férfiak számára!

A prostatamegnagyobbedás lényege, jelei és gyógyítása

Írta: Dr. Goldner Viktor urológus főorvos.

Fontos minden férfi számára, aki e rend-
kívül elterjedt betegségben szenved, s
bajára utmutatást és biztos gyógyulást
akar nyerni. A mű stílusa világos és
mindenki számára könnyen érthető.

Ára 102.- LEI. — Kapható a

Brassói Lapok Könyvostályában
Brassó, Kapu-utca 56-58, az udvarban.

Japán dumping rádió

Hálózati készülék. Gyönyörű modell.
Selectiv. Hallható az összes európai
átvadások Két évi iótállás 3000 lej.
Compania Română de Voiași și Turism
Cluj, Piața Mihai Viteazul 40. Eta I.
Telefon 865

**Értemes, szakiskolával bíró
molnársegédet keresünk,**

aki, ha megfelel malomvezetői
állást is elérhet. Kérvényeket
Rudolf Mosse, S. A., Bukarest,
B. dul Brătianu 22. „P. 256”.
Jeligére kérünk

DEMETER

KÉZIMUNKAUZLET
STR. REGELE CAROL 36.
ÓRIÁSI VÁLASZTEKKAL
MEGNYILT
GYAPJU ÉS KÉZIMUNKA KÜLÖN-
LEGESSÉGEK!

Nem félünk a farkas
ordító
HIDEGTŐL!

ha
ZEPHIR nem félünk
10 kgr. lával! lüt egy normai szobát 24 órán át.

Gyártja: **SZANTÓ D. ÉS FIA, ORADEA**
Kapható mindenütt. Kérjen díjtalan árjegyzéket.
Képviselet: Thomas, Schoerer & Galtz
Vasudvar, Brassó.